

HÀ NỘI MỚI

NĂM THỨ 68
SỐ 26 (BỘ MỚI - 116)
THỨ BẢY 28-6-2025

CƠ QUAN CỦA THÀNH ỦY ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM THÀNH PHỐ HÀ NỘI
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN THỦ ĐÔ

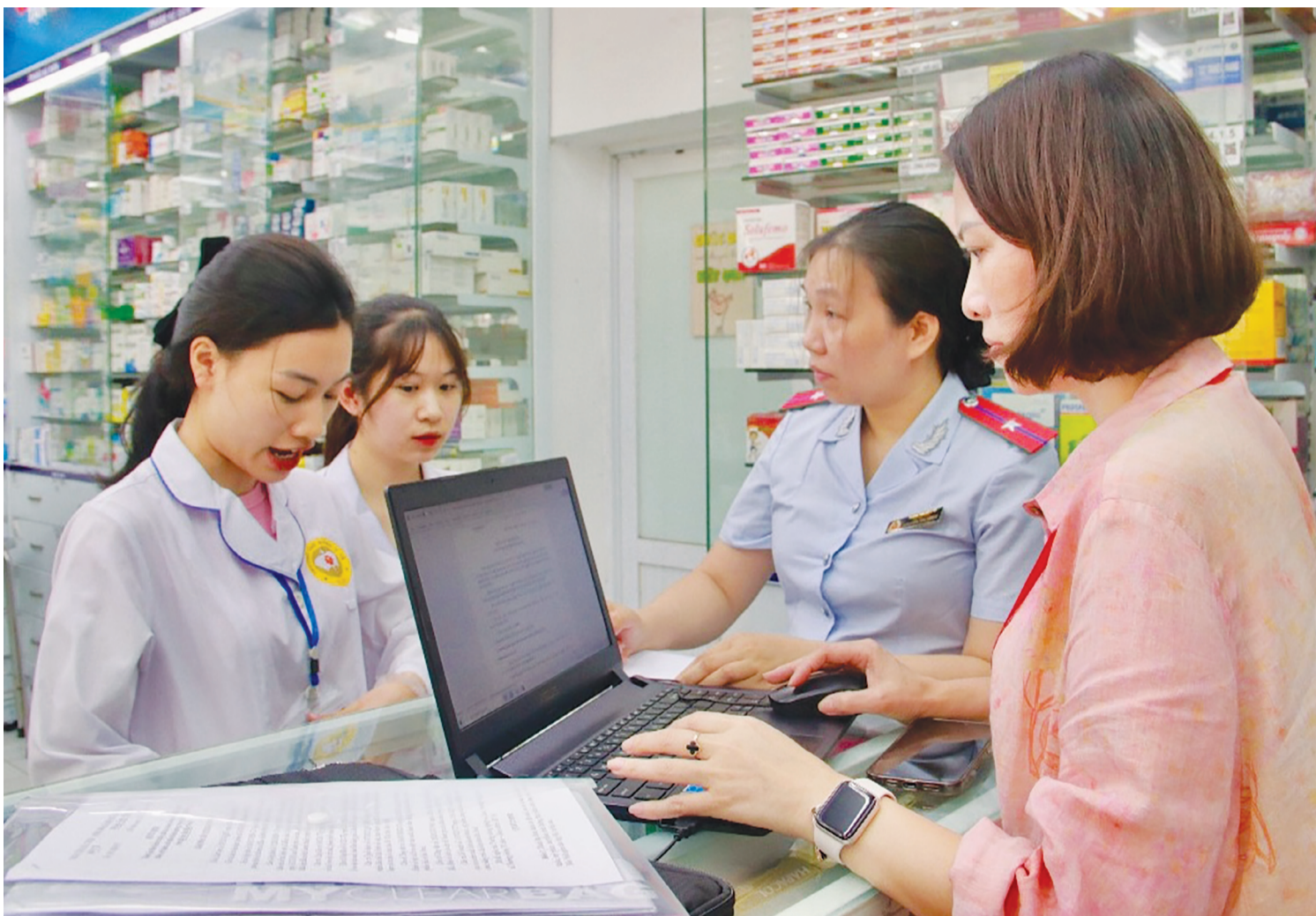
Cuối tuần

Ấn phẩm của Báo **Hà Nội Mới**

CUỘC CHIẾN CHỐNG THUỐC GIÀ:

KHÔNG THỂ CHẬM TRỄ, KHÔNG CÓ NGOẠI LỆ

XEM TRANG 4-5

Cơ quan chức năng kiểm tra đột xuất một cơ sở bán thuốc trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh.

Ảnh: Website Sở Y tế Bắc Ninh

Cuộc kiến tạo lịch sử

TRANG 2

Đào tạo nguồn nhân lực không chỉ "có việc làm" mà còn phải "tạo ra việc làm"

TRANG 6

Hoa nở trong tối

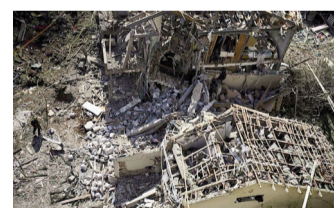
TRANG 11

Kiến tạo tương lai xanh

TRANG 12

Vẽ lại "bản đồ" quyền lực tại Trung Đông

TRANG 15

CÙNG BẠN ĐỌC

Nhằm đổi mới và nâng cao chất lượng các ấn phẩm của Báo Hà Nội Mới, bắt đầu từ số này, ấn phẩm Hà Nội Mới Cuối tuần có sự thay đổi về kết cấu và nội dung.

Trân trọng kính báo!

A NỘI TẬP VĂN

Bay cao giữa khoảng trời mùa hạ

TRANG 10

CHUYỆN CUỐI TUẦN

Cần sự sẻ chia và tinh thần cầu thị

MINH NGUYỆT

Việc Sở Xây dựng Hà Nội vừa cho lắp đặt dải phân cách cứng trên các tuyến đường Võ

Chi Công, Phạm Văn Đồng đã thu hút sự chú ý lớn của dư luận, đặc biệt là giới tài xế và người dân sinh sống, di chuyển thường xuyên qua khu vực này.

Dù xuất phát từ mục tiêu tích cực là phân làn, phân luồng giao thông rõ ràng hơn nhằm giảm xung đột, hạn chế ùn tắc - thì thực tế ghi nhận bước đầu cho thấy tình trạng ùn ứ vẫn xảy

ra, thậm chí có nơi còn phức tạp hơn do các phương tiện gặp khó khi nhập làn hay quay đầu.

Từ câu chuyện cụ thể này, có thể thấy một vấn đề lớn hơn mà Hà Nội đang đối mặt: Tổ chức giao thông thế nào để vừa khoa học, hiện đại, vừa phù hợp với thói quen di chuyển, thực trạng hạ tầng và văn hóa giao thông còn nhiều điều cần cải thiện.

Không thể phủ nhận, việc nghiên cứu, (Xem tiếp trang 3)

CUỘC KIẾN TẠO LỊCH SỬ

CHÍ KIẾN

Cuộc cách mạng tinh gọn tổ chức bộ máy được Đảng ta khởi xướng và lãnh đạo đang diễn ra mạnh mẽ, với dấu mốc lịch sử khi chính quyền địa phương hai cấp hoạt động chính thức từ ngày 1-7-2025. Hòa chung dòng chảy thời đại, Hà Nội - trái tim cả nước, đang có những chuyển động không ngừng để xây dựng một bộ máy chính quyền quản trị hiện đại, thông minh, hiệu lực, hiệu quả và thực chất, phục vụ nhân dân.

1. Thực hiện sắp xếp đơn vị hành chính, từ ngày 1-7-2025, chính quyền địa phương có hai cấp với 34 tỉnh, thành phố và 3.321 xã, phường. Việc bỏ cấp huyện, sáp nhập cấp tỉnh và thu gọn đáng kể cấp xã, được đánh giá là cuộc cải cách từ gốc đối với chính quyền địa phương.

Bước cải cách mạnh mẽ và triệt để này đã nhận được sự đồng thuận và tin tưởng tuyệt đối từ nhân dân. Bởi lẽ, Đảng thực hiện cuộc cách mạng này không có lợi ích nào khác ngoài lợi ích của nhân dân. Trong công cuộc mang dấu ấn lịch sử đậm nét, ý Đảng, lòng dân là một. Và khi lòng dân đã hóa thân vào chủ trương, quyết sách của Đảng thì không có khó khăn nào là không thể vượt qua.

Kết quả của cuộc cải cách mô hình chính quyền địa phương đó là lần đầu tiên sau 80 năm kể từ ngày thành lập nước (2-9-1945), mô hình chính quyền địa phương đã chuyển từ ba cấp sang hai cấp. Thời điểm có ý nghĩa lịch sử này cũng đánh dấu chính quyền địa phương cấp huyện đã hoàn thành và kết thúc sứ mệnh lịch sử của mình.

Chính quyền địa phương hai cấp hoạt động, sứ mệnh lịch sử trong kỷ nguyên mới đã đặt lên vai cấp xã. Hầu hết các nhiệm vụ, quyền hạn của cấp huyện được trao cho cấp xã, với kỳ vọng cấp chính quyền gần dân nhất sẽ đáp ứng hiệu quả mọi mong đợi của người dân và nhiệm vụ chính trị tại địa phương. Việc chuyển giao này chính là cuộc kiến tạo mang tầm vóc thời đại, vì mục tiêu thịnh vượng, hùng cường của dân tộc, vì hạnh phúc của nhân dân.

Trong cuộc cách mạng nhiều ý nghĩa này, có một điểm đáng chú ý là với việc hoàn thiện thể chế cho chính quyền Trung ương và chính quyền địa phương hai cấp hoạt động, đã cho thấy sự phân định rành mạch thẩm quyền về phân cấp, phân quyền và ủy quyền trong quá trình thực thi các nhiệm vụ chính trị được giao.

Việc tăng thẩm quyền cho cấp xã, rõ trách nhiệm của cấp tỉnh và cấp Trung ương chính là chuyên từ tư duy quản lý hành chính sang quản trị, kiến tạo và phục vụ; từ phân công hành chính sang phân cấp, phân quyền, trao quyền rõ ràng, thực chất. Và trên hết là chúng ta triệt tiêu được bộ máy hành chính địa phương công kênh, nhiều tầng nấc thành hệ thống tinh gọn, gần dân, sát dân, phục vụ nhân dân tốt hơn.

Suy cho cùng, đây là cuộc cải cách thể chế và hành chính toàn diện mang tính kiến tạo sâu sắc, phản ánh tầm nhìn chiến lược và quyết tâm đổi mới của Đảng, Nhà nước ta để đất nước đủ điều kiện vững bước vào kỷ nguyên mới. Sự đột phá về tư duy và thể chế này sẽ bảo đảm thống

Vận hành thử nghiệm chính quyền 2 cấp tại phường Cửa Nam.

Ảnh: Quang Thái

nhất, thông suốt hoạt động hành chính vì mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội, ổn định chính trị, phát huy và làm giàu thêm các giá trị của nền dân chủ xã hội chủ nghĩa, vì hạnh phúc của nhân dân.

2. Thủ đô Hà Nội - trái tim của cả nước, hòa cùng đất nước trong cuộc kiến tạo lịch sử, đã và đang có những chuyển mình mạnh mẽ.

Bộ máy chính quyền và cơ sở vật chất các trụ sở công quyền của 126 xã, phường sau sắp xếp đơn vị hành chính đã sẵn sàng hoạt động. Để chuẩn bị cho sự kiện trọng đại khi chính quyền địa phương hai cấp chính thức hoạt động từ ngày 1-7-2025, trong những ngày cuối tháng 6, toàn bộ 126 xã, phường mới đã tiến hành đồng loạt việc vận hành thử nghiệm các cơ chế của chính quyền địa phương hai cấp.

Với sự chủ động, rõ người, rõ trách nhiệm và chuẩn bị từ sớm, từ xa, các xã, phường mới đã tiến hành tổ chức vận hành thử nghiệm các hội nghị ban chấp hành Đảng bộ, kỳ họp HĐND, họp tập thể UBND... Các cuộc họp này dù là trong giai đoạn thử nghiệm nhưng không phải "hộp cho có", mà đều diễn ra nghiêm túc, bài bản, bàn thảo những vấn đề dân sinh sát sườn ở từng địa phương; đồng thời đề ra những quy chế, quy định mới phù hợp với bối cảnh cấp xã, phường mới đi vào hoạt động.

Không những vậy, các hoạt động thường ngày của cấp chính quyền xã, phường trước đây cũng được vận hành theo cơ chế mới trên tinh thần bảo đảm sự thuận tiện nhất cho người dân. Đó là vận hành việc tiếp nhận, giải quyết các thủ tục hành chính có liên quan trực tiếp

đến người dân, doanh nghiệp như về hộ tịch, đất đai, xây dựng...; tiếp nhận, giải quyết các dự án đang thực hiện, tồn đọng của cấp huyện cũ; thực hiện thủ tục về sao y, chứng thực, khai sinh, khai tử...; giải quyết thủ tục hồ sơ hành chính liên thông xã, phường mới với cơ quan cấp thành phố...

Toàn bộ quy trình vận hành chính quyền địa phương hai cấp cho thấy, việc giải quyết vấn đề phát sinh, nội dung chuyển tiếp đều bảo đảm hoạt động liên tục và diễn ra bình thường. Hơn hết, người dân khi đến cơ quan công quyền cấp xã ở Thủ đô đều cảm nhận được tinh thần phục vụ lan tỏa mạnh mẽ. Mỗi cán bộ, công chức, viên chức ở các xã, phường mới đều đang trong tâm thế thay đổi tư duy để xây dựng chính quyền ngày càng thân thiện, gần dân, sát dân hơn trong kỷ nguyên mới.

Trên tinh thần "vừa chạy, vừa xếp hàng", quá trình sắp xếp và vận hành thử nghiệm chính quyền địa phương hai cấp, Thành phố đã chuẩn bị rất kỹ lưỡng, bảo đảm quy trình chặt chẽ về công tác tổ chức, cán bộ cho bộ máy chính quyền 126 xã, phường mới. Thành phố xác định biên chế của các xã, phường theo đúng vị trí việc làm, chuyên môn đào tạo của cán bộ, công chức, viên chức.

Nói cách khác, việc tổ chức, sắp xếp cán bộ được Thành phố dựa trên cơ sở "vi việc tìm người" và thông qua sản phẩm, kết quả cụ thể, được đánh giá bằng sự hài lòng của người dân, tổ chức, doanh nghiệp, bằng uy tín đối với nhân dân, đồng nghiệp. Mục tiêu là xây dựng

một bộ máy xã, phường gần dân, sát dân, hoạt động hiệu lực, hiệu quả trên nền tảng quản trị hiện đại, chuyên nghiệp và ứng dụng rộng rãi khoa học, kỹ thuật.

3. Chính quyền mới, trách nhiệm mới, phương pháp làm việc mới. Tất cả đang thúc đẩy sự chủ động, năng động, sáng tạo của chính quyền địa phương theo phương châm địa phương quyết, địa phương làm, địa phương chịu trách nhiệm. Sự chuyển động nhanh chóng và đột phá này đang mở ra hành trình mới đầy hứa hẹn, nơi chính quyền không còn là cỗ máy hành chính nặng nề, mà là một cấu trúc vận động linh hoạt, phục vụ đúng lúc, đúng nơi và đúng người.

Thực tiễn rất đa dạng và phong phú, nhưng đồng thời đặt ra nhiều vấn đề cần giải quyết. Hà Nội cũng như các tỉnh, thành phố trong cả nước khi vận hành chính thức chính quyền địa phương hai cấp chắc hẳn sẽ gặp những khó khăn, thách thức nhất định. "Vạn sự khởi đầu nan", nếu không thay đổi, lười thay đổi hay còn do dự thì không bao giờ có thể tiến bộ và phát triển; chỉ có thay đổi tư duy, đổi mới cách làm mới thực sự thay đổi được bản thân mỗi cán bộ, công chức, từ đó góp phần xây dựng quê hương, đất nước giàu đẹp, văn minh.

Cuộc cách mạng tinh gọn bộ máy của hệ thống chính trị là công cuộc kiến tạo lịch sử - tiền đề quan trọng để đưa đất nước ta bước vào kỷ nguyên mới giàu mạnh, thịnh vượng. ■

Vài suy ngẫm từ hoạt động chất vấn tại Quốc hội

NGUYỄN SĨ ĐẠI

Trong cuộc đời làm báo, tôi có vinh dự được làm “phóng viên nghị trường” trong thời gian khá dài. Còn nhớ, tại kỳ họp thứ 5, Quốc hội khóa IX, Đài Truyền hình Việt Nam đã được phép thực hiện truyền hình trực tiếp phiên chất vấn, mở đầu cho một thông lệ mới, đáp ứng nhu cầu được biết và tham gia vào chính trường của cử tri và đồng bào cả nước.

Với nhiều người, việc truyền hình trực tiếp các phiên khai mạc, bế mạc kỳ họp Quốc hội, đặc biệt là phiên chất vấn, là một “cuộc cách mạng”, là một bước đổi mới... Nhưng, ngay trong phiên chất vấn đầu tiên tại kỳ họp thứ 2, Quốc hội khóa I (từ ngày 23-10 đến 9-11-1946) đã có mặt nhiều phóng viên nước ngoài, lãnh sự các nước Anh, Mỹ, Trung Hoa, Thụy Sĩ..., và trước Nhà hát Lớn, nhân dân tụ tập rất đông để theo dõi buổi họp Quốc hội qua loa phát thanh trực tiếp. Hôm đó, Bác Hồ thay mặt Chính phủ bước lên diễn đàn: “Sáng nay, Chính phủ nhận được 62 câu hỏi. Nửa tiếng đồng hồ lại nhận thêm được 26 câu hỏi nữa. Tất cả 88 câu. Chính phủ trước hết xin cảm ơn Quốc hội vì đã tỏ rõ Quốc hội hết sức quan tâm về các vấn đề của quốc gia và sự chất vấn này có thể biểu lộ được rõ ràng tinh thần dân chủ thật thà của nước Việt Nam...”. Và Người đã trả lời thẳng thắn các câu hỏi chất vấn của đại biểu.

Không sợ thù trong giặc ngoài, tin ở mình và tin ở nhân dân, thật thà với nhân dân, đó là nền móng vững chắc của Chính phủ Hồ Chí Minh.

Bản chất của chất vấn là một hình thức giám sát của Quốc hội đối với hoạt động của Chính phủ, là nơi cùng nhau để tìm giải pháp giải quyết các vấn đề cấp bách nảy sinh trong cuộc sống, là thước đo năng lực, phẩm chất của đại biểu Quốc hội, của thành viên Chính phủ. Trước đây, nhiều đại biểu cả kỳ họp 5 năm không phát biểu lần nào. Có những đại biểu trung thành với ý kiến

Đại biểu Nguyễn Anh Trí (Đoàn đại biểu Quốc hội Hà Nội) đặt câu hỏi chất vấn Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, chiều 19-6-2025.

Nguồn: media.quochoi.vn

cử tri nhưng cũng có đại biểu phát biểu vì “được nhờ cậy”. Trước đây, có một số “tur lệnh ngành” thường lo lắng vì phải chất vấn. Tại kỳ họp thứ 9, Quốc hội khóa XV, Bộ trưởng Bộ Tài chính Nguyễn Văn Thắng đã cảm ơn Quốc hội vì đã chọn ngành mình để chất vấn. Đó là một tiến bộ đáng mừng. Và vì nắm chắc vấn đề nên tuy gặp phải nhiều câu hỏi khó, Bộ trưởng vẫn trả lời trôi chảy, khiến đại biểu và cử tri hài lòng.

Tại kỳ họp thứ 9 vừa diễn ra, thông qua các phiên chất vấn về giáo dục - đào tạo, nhân dân hiểu sâu thêm các vấn đề nóng bỏng, có trách nhiệm của toàn xã hội. Nhưng cũng thấy có nhiều điều bất cập đã tồn tại nhiều năm chưa được giải quyết thỏa đáng. Ví dụ như nạn bạo lực học đường. Đại biểu Nguyễn Minh Tâm (Quảng Bình) hỏi bao giờ, ngày tháng cụ thể nào thì Bộ trưởng có thể cam kết quét sạch bạo lực khỏi trường học; Bộ trưởng Nguyễn Kim Sơn trả lời ngay: Ngày nào người lớn không đánh nhau, người lớn làm gương tốt cho trẻ em thì ngày đó hết bạo lực học đường! Đó là

một thực tế chua xót. Nhiều đại biểu chia sẻ, nếu chỉ một mình ngành Giáo dục thì không thể giải quyết được mà phải là kết hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội... Cũng tương tự là vấn đề ngộ độc thực phẩm trong trường học. Phải nói rằng, nhìn lại thực trạng của nước ta hàng chục năm qua, lĩnh vực quản lý an toàn thực phẩm đã bị buông lỏng và gây ra những hệ quả vô cùng nghiêm trọng. Đây là trách nhiệm của Bộ Y tế, lớn hơn là của Chính phủ, đòi hỏi phải có ngay những biện pháp quyết liệt để bảo vệ sức khỏe nhân dân.

Một vấn đề nữa cũng đang gây băn khoăn trong cử tri, đó là việc phân luồng học sinh sau trung học cơ sở có 40% theo học trường nghề, 60% được vào trung học phổ thông. Đại biểu Nguyễn Công Long (Đồng Nai) nêu vấn đề một cách thẳng thắn: Như vậy, chúng ta chỉ đạt phổ cập trung học cơ sở, không thể coi đó là nền tảng đào tạo nguồn nhân lực cao đáp ứng kỷ nguyên vươn mình. Và kỳ thi vào trung học phổ thông là nỗi kinh hoàng của hàng triệu

học sinh và phụ huynh. Bộ trưởng Nguyễn Kim Sơn cũng thừa nhận quy định này của Bộ Giáo dục (cho giai đoạn 2018 - 2025) là không có cơ sở khoa học, không dựa vào tiêu chí nào, đồng thời nêu những khó khăn do thiếu giáo viên, thiếu trường lớp... Nhưng, chẳng phải rất nhiều sinh viên sư phạm trong nhiều năm không tìm được việc làm hay sao? Trong kháng chiến chống Pháp, trong điều kiện hết sức khó khăn, ta vẫn tổ chức được các trường đại học, đào tạo được những tài năng thật sự. Và trong chiến tranh chống Mỹ, trong vùng giải phóng ở miền Nam cũng như tại những nơi sơ tán ở miền Bắc, giáo dục vẫn phát triển, học ở nhà dân, ở đình chùa, bàn ghế tự tạo mà vẫn tốt nghiệp đại học. Có thể khẳng định, nước ta không thiếu giáo viên, cũng không thiếu chỗ để học; vấn đề là chúng ta còn cứng nhắc, không linh hoạt. Để con em không được học trung học phổ thông công lập, rõ ràng là khuyết điểm thuộc về chủ quan, là chưa thực sự hết lòng vì nhân dân! Một khía cạnh nữa cần xem xét thấu đáo là những học sinh hướng nghiệp sẽ làm việc ở đâu khi tay nghề chưa được chuẩn hóa, khi mà thực tế con số doanh nghiệp giải thể hoặc tạm dừng hoạt động đang tăng nhanh...

Quốc hội có chức năng quyết định những vấn đề quan trọng của đất nước. Và đại biểu Quốc hội chỉ thật sự là đại biểu khi đại diện cho lợi ích chính đáng của đại đa số người dân. Với những đổi mới tích cực trong hoạt động chất vấn và trả lời chất vấn hiện nay, có thể tin rằng những quyết sách chủ quan, duy ý chí sẽ không còn khi Quốc hội gần với nhân dân, lắng nghe nhân dân, mở rộng thông tin đối với nhân dân. Bởi quyền lợi, khát vọng của Nhân dân chính là mục tiêu của cách mạng; Nhân dân mới là lực lượng cách mạng, không gì có thể thay thế...■

Cần sự sẻ chia và tinh thần cầu thị

(Tiếp theo trang 1)

áp dụng các giải pháp tổ chức giao thông như phân làn bằng dải phân cách cứng là một nỗ lực thể hiện quyết tâm của thành phố trong việc kéo giảm tình trạng ùn tắc đang ngày càng nghiêm trọng. Tổ chức giao thông tốt chính là một trong những chìa khóa cốt lõi để tăng hiệu quả vận hành của đô thị, giảm chi phí xã hội, nâng cao chất lượng sống cho người dân.

Trên thế giới, phân làn, phân luồng giao thông - kể cả bằng dải phân cách cứng - đã được thực hiện thành công ở nhiều thành phố phát triển như Tokyo, Seoul, Singapore, Paris... Các biện pháp kỹ thuật nhằm định hướng luồng phương tiện không chỉ giúp giảm xung đột giữa các dòng xe mà còn góp phần tăng tính kỷ cương trong giao thông. Do đó, việc Hà

Nội tiếp cận và thử nghiệm các biện pháp này là cần thiết, đáng khích lệ.

Tuy nhiên, giao thông không chỉ là bài toán kỹ thuật đơn thuần, mà còn là sự tổng hòa của hạ tầng, phương tiện, hành vi của người tham gia giao thông và cả yếu tố địa lý - xã hội. Việc một giải pháp thành công ở nơi này chưa chắc đã áp dụng nguyên mẫu được ở nơi khác. Hà Nội với đặc thù nhiều tuyến đường hẹp, mật độ phương tiện cao, thói quen di chuyển chưa chuẩn mực... khiến việc áp dụng dải phân cách cứng cần được tính toán kỹ lưỡng và điều chỉnh linh hoạt.

Chính vì vậy, những phản ánh về bất cập tại khu vực đường Võ Chí Công, Phạm Văn Đồng nên được xem là phản hồi cần thiết để cơ quan chức năng tiếp thu, điều chỉnh kịp thời. Việc thử nghiệm một phương án tổ chức giao thông mới

luôn cần thời gian để theo dõi, đánh giá và hoàn thiện. Người dân và xã hội nên chia sẻ và có cái nhìn khách quan với nỗ lực của cơ quan chức năng. Đồng thời, các cơ quan chức năng cũng rất cần lắng nghe, nắm bắt những phản ứng từ thực tế.

Bên cạnh các giải pháp kỹ thuật như lắp đặt dải phân cách, điều chỉnh đèn tín hiệu, tổ chức lại các điểm quay đầu, nút giao... thì yếu tố con người cũng đóng vai trò then chốt. Việc thay đổi cách tổ chức giao thông cần được truyền thông rộng rãi, có biển chỉ dẫn rõ ràng, có lực lượng hỗ trợ phân luồng trong thời gian đầu để người dân làm quen.

Ngoài ra, cần đẩy mạnh các hình thức tương tác, lắng nghe góp ý từ người dân - những người trực tiếp bị ảnh hưởng - để có cái nhìn đa chiều, từ đó điều chỉnh

chính sách hợp lý. Bản thân việc thử nghiệm trên một số tuyến đường cũng có thể được coi là bước “thí điểm nhỏ trong chiến lược lớn”, trước khi nhân rộng sang các khu vực khác nếu chứng minh được hiệu quả.

Chủ trương phân làn, tổ chức giao thông một cách bài bản, có kiểm soát là hướng đi đúng, cần tiếp tục triển khai mạnh mẽ. Tuy nhiên, để những giải pháp đó phát huy hiệu quả trong thực tiễn Hà Nội - một thành phố đông dân, giao thông phức tạp - thì cách triển khai cần mềm dẻo, linh hoạt, có thời gian kiểm nghiệm, điều chỉnh và đồng hành cùng người dân.

Không thể có giải pháp hoàn hảo ngay từ đầu. Nhưng với tinh thần cầu thị, chủ động lắng nghe và cải tiến liên tục, Hà Nội hoàn toàn có thể xây dựng một hệ thống giao thông thông minh, hiện đại và thân thiện hơn trong tương lai gần.

MINH NGUYỆT

CUỘC CHIẾN CHỐNG THUỐC GIẢ:

KHÔNG THỂ CHẬM
KHÔNG CÓ NGOẠI

THU TRANG

Trong những tháng đầu năm 2025, vấn nạn thuốc giả tại Việt Nam tiếp tục phơi bày những góc khuất nhức nhối, đe dọa trực tiếp đến sức khỏe và tính mạng của người dân. Dù các cơ quan chức năng đã triển khai nhiều đợt kiểm tra, xử lý quyết liệt, thuốc giả vẫn len lỏi qua nhiều kênh phân phối, từ các nhà thuốc truyền thống đến các nền tảng bán hàng trực tuyến. Những vụ việc bị phát hiện gần đây không chỉ là hồi chuông cảnh tỉnh, mà còn là lời cảnh báo mạnh mẽ về một cuộc chiến chống thuốc giả ngày càng cam go, phức tạp hơn bao giờ hết.

Bức tranh đáng báo động

Vấn nạn thuốc giả không còn là hiện tượng hiếm gặp hay xảy ra riêng lẻ tại một vài địa phương mà đã trở thành mối đe dọa lan rộng trên phạm vi toàn quốc. Theo báo cáo của Cục Quản lý Dược (Bộ Y tế), trong tháng cao điểm phòng chống hàng giả (từ 15-5 đến 15-6-2025), lực lượng chức năng đã kiểm tra đột xuất 38 cơ sở sản xuất, kinh doanh dược phẩm, mỹ phẩm, phát hiện tới 17 cơ sở vi phạm. Trong số đó, một cơ sở bị tạm dừng sản xuất do không đạt tiêu chuẩn GMP (thực hành tốt sản xuất thuốc), cùng hơn 840 ống thuốc Milgamma N - loại thuốc điều trị các bệnh thần kinh - bị tiêu hủy do không đảm bảo chất lượng.

Đáng chú ý, tại Hà Nội, hai nhà thuốc lớn là Đức Anh và An An cũng bị phát hiện buôn bán thuốc giả. Cụ thể, nhà thuốc Đức Anh bán thuốc Nexium (một loại thuốc điều trị bệnh dạ dày phổ biến) giả cùng nhiều thuốc nhập lậu, không rõ nguồn gốc. Nhà thuốc An An bị phát hiện bán thuốc Theophylline extended-release tablets (một loại thuốc dùng để điều trị các bệnh hô hấp) giả. Đây là minh chứng rõ ràng cho thấy thuốc giả không chỉ xuất hiện ở các sản phẩm ít được kiểm soát mà còn len lỏi vào nhóm thuốc kê đơn, vốn được quản lý nghiêm ngặt nhất.

Ngoài ra, theo số liệu mới nhất từ Cục Quản lý Dược, trong những tháng đầu năm 2025, hệ thống kiểm nghiệm đã lấy trên 16.000 mẫu thuốc để kiểm tra, phát hiện 16 mẫu không đạt chất lượng. Tuy nhiên, đây mới chỉ là phần nổi của tảng băng chìm, bởi công tác kiểm tra chủ yếu tập trung vào các mẫu nghi ngờ, chưa thể bao phủ toàn bộ thị trường dược phẩm.

Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) ví thuốc giả như "vũ khí giết người thầm lặng" tại những quốc gia có hệ thống quản lý còn nhiều kẽ hở, trong đó có Việt Nam. Bác sĩ Nguyễn Huy

Lực lượng quản lý thị trường thành phố Hà Nội kiểm tra và tạm thu giữ hàng nghìn mặt hàng thuốc, thực phẩm chức năng có xuất xứ từ nước ngoài chưa xuất trình được hóa đơn chứng từ.

Ảnh: Chi cục Quản lý thị trường Hà Nội

Hoàng, Trung tâm Nhiệt đới Việt - Nga (Bộ Quốc phòng), phân tích, thuốc giả có thể không chứa hoạt chất, chứa sai hoạt chất hoặc sai liều lượng, thậm chí giả mạo nhà sản xuất. Điều này không chỉ ảnh hưởng trực tiếp đến sức khỏe bệnh nhân mà còn làm tăng nguy cơ kháng thuốc, khiến bệnh trở nên khó chữa hơn, thậm chí đe dọa tính mạng. Đặc biệt, với những bệnh lý mạn tính như đái tháo đường, tim mạch hay ung thư, việc sử dụng thuốc giả đồng nghĩa với việc đánh mất cơ hội sống.

Không chỉ dừng lại ở thuốc chữa bệnh, tình trạng giả mạo còn lan rộng sang lĩnh vực thực phẩm chức năng và sản phẩm bảo vệ sức khỏe, nhóm hàng hóa có sự mập mờ giữa thuốc và thực phẩm, với mức độ kiểm soát thấp hơn nhưng lại được tiêu thụ mạnh trên thị trường. Điều đáng lo ngại là người tiêu dùng thường chủ quan, dễ tin vào quảng cáo và

thiếu kỹ năng phân biệt hàng thật - giả.

Các chuyên gia y tế cảnh báo tình hình càng trở nên nghiêm trọng khi các nền tảng số trở thành kênh phân phối lý tưởng cho thuốc và thực phẩm chức năng giả. Người tiêu dùng hiện dễ dàng mua hàng chỉ với vài cú click chuột trên mạng xã hội, ứng dụng mua sắm hay các sàn thương mại điện tử. Tuy nhiên, chính sự tiện lợi này lại bị lợi dụng để trà trộn hàng giả, hàng kém chất lượng. Trong khi đó, khung pháp lý hiện hành chưa theo kịp tốc độ phát triển của thương mại điện tử, thiếu các quy định cụ thể và cơ chế kiểm tra, giám sát phù hợp.

Thêm vào đó, năng lực kiểm tra, phát hiện thuốc giả của cơ quan chức năng vẫn còn nhiều hạn chế. Hệ thống kiểm nghiệm thuốc hiện nay gồm 3 viện trung ương và 62 trung tâm tại các tỉnh, nhưng vẫn thiếu thiết bị kiểm tra hiện đại và chưa đủ

năng lực để thực hiện kiểm nghiệm nhanh tại chỗ...

Đòi hỏi sự vào cuộc đồng bộ, hèn hi và quyết liệt

Thuốc giả không chỉ gây hậu quả nghiêm trọng về sức khỏe mà còn kéo theo những hệ lụy lớn về kinh tế và xã hội. Theo bác sĩ Nguyễn Huy Hoàng, người sử dụng thuốc giả có nguy cơ không khỏi bệnh, thậm chí gặp các biến chứng nguy hiểm như tổn thương gan, thận, tim mạch hoặc tử vong do phản ứng phụ. Điều này làm gia tăng gánh nặng cho hệ thống y tế khi phải điều trị các biến chứng, kéo dài thời gian nằm viện và tăng chi phí khám, chữa bệnh. Về mặt kinh tế, thuốc tân dược giả gây thiệt hại lớn cho ngành dược và quốc gia. Hệ thống y tế buộc phải tăng chi phí điều trị, tiêu tốn nguồn lực như giường bệnh, nhân lực và thuốc men, đồng thời phát sinh thêm chi phí kiểm nghiệm, điều tra và xử lý.

Đáng lo ngại hơn cả là hệ lụy xã hội khi người dân mất niềm tin vào ngành Y tế. Ngay cả những thuốc kê đơn cũng bị nghi ngờ, kéo theo sự hoài nghi về trách nhiệm và đạo đức của bác sĩ, dược sĩ.

Trước diễn biến phức tạp và nguy hại của thuốc giả, cuộc chiến chống lại nạn thuốc giả cần được xác định là ưu tiên quốc gia, mang tính chiến lược lâu dài và toàn diện. Đây không chỉ là nhiệm vụ của riêng ngành Y tế mà còn là trách nhiệm chung của toàn hệ thống chính trị, các cơ quan quản lý, doanh nghiệp dược và người dân. Thứ trưởng Bộ Y tế Đỗ Xuân Tuyên nhiều lần nhấn mạnh: "Phải đấu tranh quyết liệt, xử lý nghiêm minh, không có vùng cấm, không có ngoại lệ. Chống thuốc giả là trách nhiệm của toàn xã hội".

Đề công tác phòng, chống thuốc giả đạt hiệu quả thực chất, cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp cả về chiều

TRẺ,
LÊNgăn chặn sự lây lan
của “đại dịch” thuốc giả

XUÂN LỘC - HIỀN PHƯƠNG (ghi)

Trong bối cảnh nền y tế toàn cầu không ngừng phát triển, việc tiếp cận thuốc men an toàn, hiệu quả là quyền cơ bản của mọi người dân. Tuy nhiên, song hành với sự tiến bộ ấy lại là một mối nguy hiểm âm thầm nhưng vô cùng nghiêm trọng - nạn thuốc giả. Trước thực trạng đáng báo động này, các nhà quản lý và chuyên gia đã lên tiếng cảnh báo, đồng thời đưa ra những giải pháp nhằm ngăn chặn sự lan rộng của “đại dịch” thuốc giả.

TS Tạ Mạnh Hùng, Phó Cục trưởng Cục Quản lý dược (Bộ Y tế):

Chế tài xử phạt còn nhẹ, chưa đủ sức răn đe

Cuộc chiến chống thuốc giả hiện nay không chỉ còn là câu chuyện chuyên môn của ngành Y tế, mà đã trở thành một nhiệm vụ chính trị, xã hội và pháp lý mang tính lâu dài. Thuốc giả không chỉ gây thiệt hại kinh tế mà còn trực tiếp đe dọa đến tính mạng người bệnh, đồng thời làm xói mòn niềm tin của người dân vào hệ thống y tế. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng và sự bùng nổ của thương mại điện tử, nguy cơ thuốc giả xâm nhập thị trường Việt Nam ngày càng gia tăng, đặc biệt qua các kênh trực tuyến như mạng xã hội và các sàn thương mại điện tử xuyên biên giới. Các đối tượng làm giả thuốc ngày càng tinh vi hơn, sử dụng công nghệ cao, hoạt động sản xuất chui không cần nhà xưởng cố định và chia nhỏ quy trình nhằm né tránh sự kiểm tra của cơ quan chức năng. Bên cạnh đó, một hình thức mới đáng lo ngại là việc lợi dụng mạng xã hội để phân phối thuốc giả, gây khó khăn cho công tác kiểm soát nếu không có hệ thống giám sát và công cụ quản lý đồng bộ...

Dù hệ thống pháp luật về quản lý dược đã khá đầy đủ với Luật Dược, Bộ luật Hình sự và các nghị định, thông tư hướng dẫn

nhưng vẫn còn những khoảng trống trong thực thi. Một số nhà thuốc bán lẻ chưa tuân thủ nghiêm túc quy định, bán thuốc không hóa đơn, không truy xuất được nguồn gốc, tạo điều kiện cho thuốc giả xâm nhập vào hệ thống chính thống. Bên cạnh đó, chế tài xử phạt hành chính còn nhẹ, chưa đủ sức răn đe, nhất

là đối với các vi phạm liên quan đến thuốc giả trị thấp hoặc chưa đủ điều kiện xử lý hình sự. Ngoài ra, việc lợi dụng hình ảnh của người nổi tiếng, chuyên gia và thậm chí cán bộ y tế để quảng bá sản phẩm không rõ nguồn gốc đang ngày càng phổ biến. Bộ Y tế đang tăng cường giám sát và nghiêm cấm cán bộ y tế tham gia quảng cáo sai quy định. Để chống thuốc giả hiệu quả, không thể chỉ dựa vào văn bản pháp luật mà cần sự đồng bộ giữa hệ thống pháp lý, tổ chức thực thi, công nghệ kiểm soát và sự tinh táo của người tiêu dùng.

Bà Bùi Thị Thanh, nguyên Phó Chủ tịch Ủy ban Trung ương MTTQ Việt Nam:

Phát huy mạnh mẽ vai trò giám sát của nhân dân
và các tổ chức chính trị - xã hội

Thuốc giả ngày nay không còn là những viên thuốc rẻ tiền với bao bì sơ sài như trước. Chúng được sản xuất tinh vi hơn rất nhiều, từ mã QR, tem chống giả đến bao bì thiết kế bắt mắt, khiến ngay cả người trong ngành cũng khó phân biệt thật - giả. Đây là thực tế rất đáng lo ngại.

Với kinh nghiệm nhiều năm hoạt động trong hệ thống Mặt trận Tổ quốc, tôi cho rằng cần phát huy mạnh mẽ hơn nữa vai trò giám sát của nhân dân và các tổ chức chính trị - xã hội. Cùng với đó, cần đẩy mạnh cuộc vận

động “Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam”, theo hướng ưu tiên sử dụng các sản phẩm có nguồn gốc rõ ràng, truy xuất minh bạch.

Ngăn chặn thuốc giả không thể là nhiệm vụ riêng của ngành Y tế, công an hay lực lượng quản lý thị trường. Đây là trách nhiệm chung của cả hệ thống chính trị. Phải có biện pháp phát hiện, kiểm soát chặt chẽ từ khâu sản xuất, vận chuyển, phân phối cho đến khi thuốc ra thị trường. Quan trọng hơn, cần xử lý thật nghiêm các hành vi vi phạm để củng cố niềm tin cho nhân dân. Bởi lẽ, xây dựng một thị trường dược phẩm lành mạnh chính là nền tảng để người tiêu dùng yên tâm, ngành Y tế phát triển bền vững và doanh nghiệp chân chính được bảo vệ đúng mức.

TS Dương Đức Hùng, Giám đốc Bệnh viện Hữu Nghị Việt - Đức:

Cả bác sĩ và bệnh nhân đều có thể trở thành nạn nhân

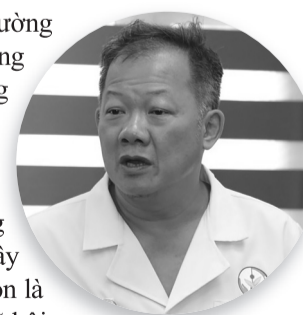
Nếu người tiêu dùng mua nhầm quần áo giả nhãn mác, họ chỉ đơn thuần bị thiệt hại về kinh tế. Nhưng với thuốc giả, hậu quả không dừng lại ở việc mất tiền - mà còn là mất sức khỏe, thậm chí mất cả tính mạng.

Thực tế cho thấy, những loại thuốc có giá trị cao như thuốc biệt dược thường là mục tiêu bị làm giả do lợi nhuận lớn. Đặc biệt, kháng sinh giả - vốn không chứa hoạt chất - nếu dùng cho bệnh nhân đang bị nhiễm trùng sẽ hoàn toàn không có tác dụng điều trị. Hậu quả là bệnh tình trở nặng, biến chứng nguy hiểm, đe dọa trực tiếp đến tính mạng người bệnh.

Điều đáng nói là trong nhiều trường hợp, cả bác sĩ và bệnh nhân đều trở thành nạn nhân. Bác sĩ kê đơn đúng, nhưng thuốc không phát huy hiệu quả do đã bị làm giả. Hệ quả là không chỉ người bệnh phải gánh chịu rủi ro, mà uy tín của bác sĩ và niềm tin vào hệ thống y tế cũng bị ảnh hưởng nghiêm trọng. Tại các bệnh viện, không ít cán bộ y tế bày tỏ sự phẫn nộ trước tình trạng thuốc giả, sữa giả xuất hiện ngày càng tinh vi. Những hành

vi này không thể coi là lỗi thông thường mà là tội ác. Vì thuốc giả ảnh hưởng trực tiếp đến sức khỏe và sinh mạng con người, tôi cho rằng cần có khung hình phạt riêng, nghiêm khắc hơn, khác biệt hoàn toàn so với các vi phạm liên quan đến hàng tiêu dùng thông thường bởi đây không chỉ là vấn đề pháp lý, mà còn là yêu cầu đạo đức và trách nhiệm xã hội.

Điều khiến tôi trăn trở là nhiều vụ việc liên quan đến thuốc giả được phát hiện sau thời gian dài hoạt động, thậm chí có cả những “cơ sở sản xuất” tồn tại công khai trong nhiều năm, len lỏi sâu rộng vào thị trường tại nhiều địa phương. Vậy thì, vai trò giám sát và trách nhiệm của chính quyền cơ sở ở đâu? Ai chịu trách nhiệm khi để tình trạng này tồn tại trong một thời gian dài mà không bị phát hiện, xử lý? ■

rộng lẫn chiều sâu. Trước hết, cần sửa đổi và nâng cao mức xử phạt hành chính, hình sự nhằm tạo sức răn đe đủ mạnh. Bộ Y tế đã báo cáo Thủ tướng Chính phủ và được chấp thuận việc tăng mức xử phạt đối với các hành vi liên quan đến sản xuất, kinh doanh thuốc giả. Bên cạnh đó, cần tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra đột xuất tại các cơ sở sản xuất, phân phối dược phẩm - đặc biệt là những doanh nghiệp có dấu hiệu vi phạm hoặc sản phẩm bị nghi ngờ là giả. Đồng thời, việc ứng dụng công nghệ thông tin và nâng cao năng lực cho hệ thống kiểm nghiệm là then chốt để phát hiện sớm và loại bỏ thuốc giả khỏi chuỗi cung ứng.

Liên quan đến giải pháp công nghệ, bác sĩ Nguyễn Huy Hoàng cho rằng, việc áp dụng mã QR, công nghệ blockchain để truy xuất nguồn gốc thuốc, cũng như sử dụng trí tuệ nhân tạo để giám sát thị trường dược phẩm sẽ giúp tăng cường khả năng kiểm soát. Một bước tiến quan trọng khác là xây dựng cơ sở dữ liệu quốc gia về các loại thuốc đang lưu hành, nhằm minh bạch hóa thị trường, hỗ trợ hiệu quả công tác truy xuất, kiểm tra và xử lý vi phạm.

Về mặt pháp lý, cần khẩn trương rà soát và siết chặt các quy định liên quan đến hoạt động bán thuốc trực tuyến, quảng cáo thuốc trên môi trường số; kiểm soát chặt chẽ hơn đối với thuốc kê đơn; đồng thời minh bạch hóa quy trình cấp phép lưu hành và quản lý giá thuốc.

“Trong cuộc chiến chống thuốc giả, vai trò của đội ngũ y bác sĩ, dược sĩ và người dân là hết sức quan trọng. Nhân viên y tế cần nâng cao cảnh giác, tư vấn đầy đủ và chính xác cho người bệnh, đồng thời chủ động báo cáo kịp thời các trường hợp nghi ngờ liên quan đến thuốc giả. Người dân cũng cần được tuyên truyền để nâng cao ý thức phòng ngừa, chỉ mua thuốc tại các cơ sở uy tín, có hóa đơn, chứng từ rõ ràng và tuyệt đối tránh sử dụng thuốc không rõ nguồn gốc từ các kênh bán hàng không chính thống” - bác sĩ Nguyễn Huy Hoàng nhấn mạnh.

Thuốc giả không chỉ là vấn đề pháp lý, mà còn là thách thức nghiêm trọng về đạo đức, y tế và xã hội. Chỉ khi mỗi cá nhân, tổ chức - từ cơ quan quản lý, cơ sở y tế đến người tiêu dùng - nhận thức đầy đủ mối nguy và chủ động chung tay hành động, thì mới có thể đẩy lùi “bóng ma” thuốc giả và bảo vệ vững chắc sức khỏe cộng đồng. ■

**HIỆU TRƯỞNG TRƯỜNG KHOA HỌC LIÊN NGÀNH VÀ NGHỆ THUẬT,
PGS.TS NGUYỄN VĂN HIỆU:**

Đào tạo nguồn nhân lực không chỉ “có việc làm” mà còn phải “tạo ra việc làm”

HẢI GIANG thực hiện

Chất lượng giáo dục đại học luôn là một trong những vấn đề được quan tâm hàng đầu, đồng thời cũng là nội dung nóng trên diễn đàn Quốc hội hiện nay. Góp thêm góc nhìn thực tế cho câu chuyện này, Hànội mới Cuối tuần đã có cuộc trao đổi với PGS.TS Nguyễn Văn Hiệu - Hiệu trưởng Trường Khoa học Liên ngành và Nghệ thuật, Đại học Quốc gia Hà Nội - xung quanh vấn đề đào tạo nguồn nhân lực trong lĩnh vực văn hóa sáng tạo gắn với thực tiễn, đặc biệt trong bối cảnh Hà Nội đang là thành viên của Mạng lưới thành phố sáng tạo của UNESCO.

Từ triết lý giáo dục

- Thưa PGS.TS Nguyễn Văn Hiệu, gần đây, trong nhiều sự kiện văn hóa - sáng tạo tại Hà Nội, dễ nhận thấy sự hiện diện tích cực của các thầy cô thuộc Trường Khoa học Liên ngành và Nghệ thuật với vai trò hướng dẫn, cố vấn chuyên môn. Đây hẳn là kết quả từ một chiến lược dài hạn trong việc xây dựng đội ngũ chuyên gia phục vụ cho triết lý giáo dục của Nhà trường?

- Đúng như nhận xét của nhà báo, sự hiện diện của đội ngũ giảng viên nhà trường trong các sự kiện văn hóa - sáng tạo tại Hà Nội không phải là ngẫu nhiên, mà là kết quả của một quá trình phát triển có chiến lược, gắn chặt với triết lý giáo dục của Nhà trường trong lĩnh vực văn hóa, nghệ thuật gắn với thực tiễn xã hội.

Chúng tôi luôn định hướng rõ việc đào tạo, nghiên cứu và thực hành phải đặt trong mối liên hệ mật thiết với đời sống xã hội. Nhà trường đã thu hút được một lực lượng chuyên gia liên ngành - từ nghệ sĩ, nhà nghiên cứu, nhà thiết kế, nhà quản lý văn hóa - những người vừa có tư duy hàn lâm, vừa có khả năng dẫn dắt và tạo ảnh hưởng trong các không gian sáng tạo công cộng và dự án xã hội.

- Tôi nhớ, từ khi trường còn là Khoa Các khoa học liên ngành, bản thân ông là một trong những người trực tiếp kiến tạo mô hình đào tạo liên ngành?

- Vâng, mô hình này không đơn thuần là một lựa chọn mang tính học thuật, mà xuất phát từ chính yêu cầu thực tiễn của xã hội và xu hướng phát triển của đất nước. Ngay từ khi còn là Khoa Các khoa học liên ngành, chúng tôi đã xác định, để đào tạo ra nguồn nhân lực có khả năng thích ứng với bối cảnh mới, cần phải phá bỏ ranh giới cứng nhắc giữa các lĩnh vực, tạo ra một không gian học thuật mở, nơi người học có thể tích hợp kiến thức từ nhiều ngành khác nhau để hiểu và giải quyết các vấn đề phức hợp.

- Từ triết lý giáo dục đến việc triển khai chương trình cụ thể là cả một câu chuyện dài, thách thức. Tính liên ngành, liên lĩnh vực được thể hiện thế nào trong chương trình đào tạo, thưa ông?

- Tại Trường Khoa học Liên ngành và Nghệ thuật, cách tiếp cận liên ngành được hiện thực hóa rõ nét trong từng chương trình đào tạo. Ví dụ, một sinh viên theo học thiết kế sáng tạo không chỉ học về mỹ thuật ứng dụng, mà còn được tiếp cận các kiến thức về văn hóa, công nghệ số, truyền thông và quản trị. Sinh viên ngành Di sản không chỉ nghiên cứu lý thuyết, mà còn tham gia thực địa, xây dựng sản phẩm trải nghiệm, làm việc với cộng đồng, có kiến thức về truyền thông và chiến lược xây dựng thương hiệu... Tất cả những cấu phần này đều hướng tới mục tiêu đào tạo một thế hệ nhân lực sáng tạo mới - có khả năng làm việc trong

môi trường phức hợp, tạo ra giá trị gia tăng từ tri thức văn hóa và nghệ thuật.

Đến chất lượng nhân lực

- Và điều này có liên quan trực tiếp đến việc đáp ứng nguồn nhân lực phục vụ mục tiêu phát triển công nghiệp hóa và rộng ra là đóng góp vào nền kinh tế sáng tạo - một xu thế được xem là động lực mới cho phát triển bền vững?

- Chính trong bối cảnh các ngành công nghiệp văn hóa - sáng tạo đang trở thành một động lực mới cho phát triển bền vững, tư duy liên ngành không còn là một khái niệm xa lạ, mà đã trở thành yêu cầu cấp thiết. Chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn 2045 do Chính phủ phê duyệt đã khẳng định rõ mục tiêu xây dựng ngành công nghiệp văn hóa thành một ngành kinh tế quan trọng, gắn với phát huy bản sắc dân tộc và hội nhập quốc tế.

Và kinh tế sáng tạo, với trọng tâm là công nghiệp văn hóa, đang được thừa nhận rộng rãi như một trong những động lực tăng trưởng mới, có khả năng tạo ra giá trị gia tăng cao, đóng góp vào phát triển bền vững và xây dựng thương hiệu quốc gia. Song, để phát triển được lĩnh vực này, yếu tố then chốt chính là nguồn nhân lực.

Mô hình đào tạo liên ngành của Trường Khoa học Liên ngành và Nghệ thuật được thiết kế đề hướng tới việc hình thành một thể hệ lao động sáng tạo mới. Những sinh viên tốt nghiệp sẽ không đơn thuần là nghệ sĩ hay nhà thiết kế, mà thực sự là những cá nhân có khả năng kết nối giữa nghệ thuật, công nghệ, quản trị và xã hội. Họ có thể làm việc trong các không gian sáng tạo, các tổ chức văn hóa, các doanh nghiệp khởi nghiệp về công nghiệp sáng tạo cũng như tham gia vào hoạch định chính sách văn hóa và phát triển cộng đồng.

Cụ thể, người học sẽ có các năng lực nổi bật như tư duy sáng tạo - thiết kế, kỹ năng xây dựng sản phẩm/dịch vụ văn hóa, khả năng làm việc đa lĩnh vực, tiếp cận thị trường từ góc nhìn bản địa kết hợp với toàn cầu, và đặc biệt là khả năng truyền thông - kết nối - lan tỏa giá trị sáng tạo. Những phẩm chất này giúp họ vừa đáp ứng nhu cầu lao động hiện đại, vừa góp phần kiến tạo hệ sinh thái sáng tạo tại các đô thị, vùng di sản hay cộng đồng nông thôn, nơi mà văn hóa có thể trở thành nguồn lực phát triển quan trọng.

Nói cách khác, mô hình đào tạo liên ngành không chỉ tạo ra nguồn nhân lực “có việc làm”, mà quan trọng hơn là “có khả năng tạo việc làm”, “tạo giá trị mới”, trở thành mắt xích không thể thiếu trong nền kinh tế tri thức và sáng tạo mà Việt Nam đang từng bước hướng tới.

- Vâng, mong muốn là vậy, song từ thực tế sinh động trong các mô hình hợp tác công tư mà thầy và trò của Trường đã tham gia như Tour đêm Quán

Thánh chẳng hạn..., ông có đánh giá gì về hiệu quả, cũng như bài học rút ra từ mô hình hợp tác này?

- Quả thật đây là một câu chuyện dài, còn nói ngắn gọn thì chúng tôi nhận thấy hai bài học rõ rệt.

Thứ nhất, mô hình hợp tác công - tư trong lĩnh vực văn hóa - du lịch chỉ có thể bền vững khi có sự tham gia thực chất của các bên, trong đó giáo dục đóng vai trò cầu nối giữa tri thức và ứng dụng. Thứ hai, để chuyển hóa các giá trị văn hóa thành sản phẩm có sức sống với công chúng, cần một đội ngũ chuyên gia vừa am hiểu di sản, vừa có tư duy thiết kế trải nghiệm và năng lực truyền thông sáng tạo - những yếu tố mà chúng tôi luôn chú trọng trong đào tạo.

Các kết quả bước đầu cho thấy, việc đưa sinh viên, giảng viên cùng cộng đồng và doanh nghiệp vào cùng một dự án đã tạo ra những giá trị vượt ngoài kỳ vọng ban đầu, ngoài việc đem đến sản phẩm cụ thể, là quá trình hình thành năng lực làm việc liên ngành, tư duy theo chuỗi và tinh thần trách nhiệm xã hội của người học.

- Ông từng nhấn mạnh rằng, chúng ta đang kế thừa một di sản giáo dục nghệ thuật vô giá. Tuy nhiên, trong thực tiễn, việc bảo tồn và phát huy bền vững di sản này vẫn còn không ít trở ngại?

- Đúng vậy, chúng ta đang kế thừa một di sản giáo dục nghệ thuật vô giá - với nền tảng đặt ra từ nền giáo dục nghệ thuật đầu thế kỷ XX, thời điểm khởi đầu cho mô hình đào tạo nghệ thuật mang tinh thần tự do, kết hợp Đông - Tây, lý thuyết - thực hành, sáng tác - nghiên cứu. Tuy nhiên, việc bảo tồn và phát huy di sản đó trong bối cảnh hiện nay đang đứng trước nhiều rào cản.

Trở ngại lớn nhất, theo tôi, nằm ở sự hiểu chưa đầy đủ về bản chất của giáo dục nghệ thuật. Học nghệ thuật không chỉ là học kỹ thuật, mà là một quá trình rèn luyện tư duy, tri thức và nhân cách. Đó là sự kết hợp giữa sáng tạo và học thuật, giữa cảm xúc nghệ sĩ và nền tảng lý luận, để từ đó tạo ra những tác phẩm không chỉ đẹp về hình thức mà còn có chiều sâu ý nghĩa và sức lan tỏa tới cộng đồng. Một nền giáo dục nghệ thuật đúng nghĩa phải giúp người học hình thành tình yêu văn hóa, năng lực cảm thụ thẩm mỹ, khả năng vượt qua khuôn mẫu, và trên hết là phẩm cách.

Vì thế, phát huy di sản giáo dục nghệ thuật không đơn thuần là bảo tồn mô hình cũ, mà là làm mới tinh thần của nó trong bối cảnh hiện tại.

Chúng tôi xác định rõ văn hóa sáng tạo còn hơn cả một lĩnh vực, văn hóa sáng tạo là một cách tư duy - tích hợp, cởi mở và bền bỉ. Văn hóa sáng tạo, suy cho cùng, không thuần túy nằm trong sách vở, mà bắt đầu từ chính cách chúng ta sống, học và kiến tạo lại thế giới xung quanh mình mỗi ngày.

- Xin trân trọng cảm ơn PGS.TS Nguyễn Văn Hiệu. ■

"Gieo mầm số" cho đất nghề Phú Xuyên

BẠCH THANH

Nếu phải xác định một điểm khởi đầu cho hành trình chuyển đổi số tại huyện Phú Xuyên, thì đó không phải là hạ tầng, công nghệ hay những con số đầu tư hàng chục tỷ đồng, mà chính là yếu tố con người - những người dám nghĩ, dám làm, dám tiên phong. Giữa hành trình đầy thử thách ấy, Chủ tịch UBND huyện Phú Xuyên, ông Lê Văn Bình, đã đóng vai trò như người gieo "mầm số", đặt nền móng cho một vùng đất nghề truyền thống sẵn sàng đổi mới, từng bước gạt hái những "quả ngọt" từ chuyển đổi số.

Khi hạt nhân là con người

Vốn là một huyện còn nhiều khó khăn, đứng trước nguy cơ tụt hậu trong đồng chảy phát triển chung, Phú Xuyên đã tạo nên bước chuyển mình ngoạn mục nhờ chuyển đổi số. Điều kỳ diệu không nằm ở con số tăng trưởng thương mại điện tử lên đến hàng nghìn tỷ đồng mà chính ở tinh thần dám nghĩ, dám làm của những con người nơi đây.

Chủ tịch UBND huyện Lê Văn Bình với phương châm "hạnh phúc là khi làm được nhiều cho dân" đã cùng chính quyền, cán bộ cơ sở và người dân đã chung tay khơi dậy sức sống mới ở vùng đất trăm nghề.

Cuộc chuyển đổi ấy không chỉ bắt đầu từ công nghệ mà còn từ chính con người, những nghệ nhân, thợ thủ công, nông dân... đã chủ động học cách sử dụng mạng xã hội, thương mại điện tử, livestream... Họ chính là những "hạt nhân số" tiếp tục viết tiếp câu chuyện hồi sinh làng nghề bằng uy tín, chất lượng và khát vọng vươn lên.

Chỉ trong vòng chưa đầy 2 năm, Phú Xuyên đã "lột xác" ngoạn mục khi doanh thu thương mại điện tử tăng từ 147 tỷ đồng năm 2023 lên hơn 4.000 tỷ đồng chỉ trong 5 tháng đầu năm 2025.

Ngay từ những ngày đầu nhận nhiệm vụ giữa năm 2023, ông Lê Văn Bình - Chủ tịch UBND huyện Phú Xuyên - đã xác định rõ, muốn vực dậy một vùng đất còn nhiều khó khăn như Phú Xuyên,

Huyện Phú Xuyên hỗ trợ hợp tác xã, doanh nghiệp bán hàng trực tuyến ngay tại vùng sản xuất được liệu.

không thể trông chờ vào vốn FDI hay các dự án đầu tư lớn. Để thay đổi vận mệnh địa phương, trước hết cần khơi dậy niềm tin, khát vọng và năng lực hành động trong từng người dân. "Khi họ dám bước ra khỏi vùng an toàn, mọi cánh cửa sẽ mở ra" - ông Bình chia sẻ.

Chính vì thế, ông không bắt đầu bằng những con số hay dự án hoành tráng, mà bằng những lớp học - nơi không có bảng đen, phấn trắng mà chỉ có điện thoại thông minh, phần mềm quay video và trí tuệ nhân tạo (AI) hỗ trợ viết nội dung. "Tôi không dạy họ lý thuyết. Tôi muốn họ làm được ngay" - ông Bình chia sẻ. Những buổi học này không phải phong trào nhất thời mà là mảnh đất gieo mầm niềm tin cho cả một chiến lược phát triển lâu dài.

Ban đầu, sự đón nhận của người dân còn khá dè dặt. "Lớp học đầu tiên chỉ có vài người đến. Có người còn nghĩ chúng tôi rảnh rỗi mới đi làm những chuyện "áo" ông Bình nhớ lại. Nhưng sự hoài nghi không làm ông chùn bước. Tuần nào cũng có lớp mới, xã nào cũng phải tổ chức học. Các lớp học thương mại điện tử, quay video, viết kịch bản bằng AI, quảng bá sản phẩm... nối tiếp nhau như những dòng sông nhỏ hòa vào dòng chảy lớn của sự chuyển mình.

Chính quyền huyện chủ động kết nối

với các trường đại học, chuyên gia để đảm bảo nội dung giảng dạy sát thực tế, "cầm tay chỉ việc". Chủ tịch UBND huyện còn đích thân quản trị các fanpage "Làng nghề Phú Xuyên Hà Nội" trên Facebook, TikTok, YouTube... nhằm hỗ trợ quảng bá sản phẩm làng nghề, OCOP địa phương...

Đổi thay nơi mảnh đất trăm nghề

"Ngày trước, tôi chỉ biết đóng giày rồi đem ra chợ bán. Nay, tôi biết quay video, biết gắn nhạc, biết "chốt đơn" ngay trên livestream. Tôi không nghĩ mình lại có thể học được những thứ tưởng chỉ dành cho giới trẻ hay dân văn phòng" - anh Nguyễn Hữu Hùng - người làm giày da ở xã Phú Yên - hào hứng chia sẻ.

Không chỉ người trẻ mà ngay cả những nghệ nhân lớn tuổi cũng đang thay đổi tư duy và cách làm việc. Nghệ nhân khắc gỗ lâu năm ở xã Quang Hà, ông Nguyễn Văn Vinh, xúc động nói: "Tôi từng nghĩ chuyển đổi số là điều xa vời, nhưng nhờ huyện tổ chức lớp học và sự hỗ trợ của người thân, giờ tôi đã biết quay video, đăng bài, trả lời khách hàng trên mạng".

Với cách làm bài bản, có chiến lược và liên tục được cập nhật, chuyển đổi số

đã nhanh chóng tạo ra những chuyển biến tích cực trên địa bàn. Phó Trưởng phòng Nông nghiệp và Môi trường huyện Phú Xuyên, ông Lê Tiên Xuân, nhấn mạnh: "Chúng tôi xác định hạt nhân của chuyển đổi số chính là con người. Nếu không có sự chuyển biến về nhận thức và sự nhập cuộc của người dân, đầu tư bao nhiêu cũng chỉ là hình thức. Điều đáng quý là chính quyền và người dân Phú Xuyên đã đồng lòng cùng nhau thực hiện".

Với tư duy "không chọn một, tôi chọn tất cả", Chủ tịch UBND huyện Lê Văn Bình đã cụ thể hóa chiến lược chuyển đổi số bằng việc thúc đẩy đồng bộ ba trụ cột: Chính quyền số - Kinh tế số - Xã hội số. Phú Xuyên trở thành huyện đầu tiên của Hà Nội đạt 100% thanh toán tiền điện không dùng tiền mặt; lương hưu, trợ cấp xã hội đều chuyển khoản qua ngân hàng; chữ ký số được cấp đại trà cho hộ gia đình, giáo viên, doanh nghiệp...

Trong lĩnh vực giáo dục, huyện ưu tiên đào tạo 4.000 giáo viên sử dụng công cụ trí tuệ nhân tạo (AI) để tự tạo video giảng dạy và khai thác các nền tảng số miễn phí. Từ thư viện số, học bạ điện tử đến các lớp học trực tuyến do giáo viên địa phương xây dựng, mô hình giáo dục linh hoạt - tiết kiệm - hiện đại đang từng bước được hình thành.

Phú Xuyên cũng đang đi đầu trong việc đưa công dân số trở thành một thực thể sống động trong từng xóm làng. Huyện phối hợp cùng ngân hàng mở tài khoản miễn phí cho người dân, đặc biệt là người cao tuổi và nhóm yếu thế; đồng thời phối hợp với VNPT, Viettel cấp chữ ký số đại trà, giúp người dân dễ dàng tiếp cận dịch vụ công trực tuyến.

Sắp tới đây, khi mô hình chính quyền địa phương hai cấp chính thức vận hành, bốn xã mới của Phú Xuyên gồm Phượng Dực, Đại Xuyên, Chuyên Mỹ và Phú Xuyên sẽ tự tin bước vào kỷ nguyên số, là những chủ thể sáng tạo nội dung, phát triển kinh tế, làm chủ tương lai của chính mình. Sản phẩm làng nghề tại đây không đơn thuần là hàng hóa thương mại mà còn là lời giới thiệu đầy tự hào về vùng đất, con người Phú Xuyên. ■

TỪ LÀNG RA PHỐ

Bia đậu Bá Dương Nội - hương quê giữa lòng phố thị

Khi phố thị còn say giấc, làng Bá Dương Nội (xã Hồng Hà, huyện Đan Phượng) đã bắt đầu "thức dậy". Những ngõ nhỏ ở Đồng Tâm, Đồng Tiến, Hồng Giang rộn ràng tiếng máy xay đậu, tiếng bước chân vội vã và cả mùi đậu tương thơm ngậy lan tỏa... Nhà nhà đồ lửa, người người tất bật để kịp "xuất bến" những bia đậu đầu tiên trước khi trời sáng.

Chị Nguyễn Thị Tư, người đã gắn bó nhiều năm với nghề làm đậu phụ ở làng Bá Dương Nội, cho biết, để làm ra những bia đậu ngon phải trải qua nhiều công đoạn tỉ mỉ. Đầu tiên là khâu chọn

đỗ, hạt phải chắc, không sâu mọt, vô nguyên vẹn, nhẵn bóng, màu vàng sẫm. Đỗ sau khi được lựa kỹ sẽ được ngâm nước sạch từ 8 - 10 tiếng cho nở đều. Tiếp đó, đỗ được đãi sạch, rồi đưa vào xay với tỉ lệ chuẩn: 1 phần đỗ - 6 phần nước. Công đoạn nấu sữa đậu cũng đòi hỏi sự khéo léo, lửa phải vừa, giữ nhiệt ổn định để sữa chín từ từ, không sôi bùng...

Không ai nhớ rõ nghề làm đậu phụ ở Bá Dương Nội có từ bao giờ, chỉ biết nó đã nuôi lớn biết bao thế hệ, trở thành "thương hiệu" của làng. Ngày trước, từ xay đậu, vắt nước, đun sôi

đều làm thủ công. Nay, hầu hết các hộ đều sử dụng máy xay, máy vắt, nồi hơi, xe tải chở hàng... Nhờ vậy, năng suất tăng, chất lượng đậu cũng ổn định hơn. Gắn bó với nghề, người dân nơi đây không chỉ dựng được những ngôi nhà khang trang mà còn xây đắp tương lai cho con cháu. Nhiều hộ có thu nhập khá, đủ điều kiện cho con cái học hành, vươn ra khỏi lũy tre làng.

Nắm bắt xu thế tiêu dùng hiện đại, tận dụng chính sách hỗ trợ từ thành phố, nhiều hộ dân đã hoàn thiện quy trình sản xuất, bảo đảm vệ sinh an toàn thực phẩm, đồng thời chuẩn hóa bao

bì, nhãn mác, truy xuất nguồn gốc... Nhờ đó, đậu phụ Bá Dương Nội trở thành sản phẩm OCOP 3 sao của thành phố Hà Nội.

Là vùng đất cổ thuộc xứ Đoài, Đan Phượng không chỉ nổi tiếng với đậu phụ mà còn tự hào với nhiều đặc sản mang đậm hồn quê như cháo se Hạ Mỗ, nem Phùng, bánh tẻ Liên Hà... Không còn bó hẹp trong những gánh hàng rong hay quầy chợ dân sinh, bia đậu, bát cháo, chiếc bánh tẻ giờ đây đã hiện diện tại siêu thị, nhà hàng cao cấp. Những món ăn tưởng chừng rất đời bình dị ấy nay được "nâng tầm", trở thành những sứ giả văn hóa ẩm thực xứ Đoài, góp phần quảng bá nét đẹp làng nghề tới người tiêu dùng trong và ngoài nước.

NGUYỄN MAI

CÀ PHÊ CUỐI TUẦN

Vấn đề không chỉ là số lượng

Từ nhiều năm qua, việc xuất hiện quá nhiều cuộc thi sắc đẹp được cho là nguyên nhân dẫn đến sự “nhàm chán”, “xuống cấp” của hoạt động giải trí giải trí này. Tuy nhiên, từ thực tế, “bội thực hoa hậu” không phải là yếu tố duy nhất khiến nhiều người quay lưng với các cuộc thi sắc đẹp.

Năm 2024, theo số liệu thống kê, tại Việt Nam có khoảng 60 cuộc thi sắc đẹp “lớn, nhỏ” được tổ chức, hàng trăm người được vinh danh. Năm nay, chỉ tính riêng tháng 6 này đã có 3 đêm chung kết của các cuộc thi Hoa hậu Hoàn vũ Việt Nam (ngày 21-6), Hoa hậu Việt Nam (27-6), Hoa hậu Trái đất Việt Nam (28-6) - lần lượt được tổ chức tại Khánh Hòa, Huế, Hải Phòng. Và, phía sau những cuộc thi này là bóng dáng những cuộc thi khác đang hoặc sẽ được khởi động, như Hoa hậu Hòa bình Việt Nam, Hoa hậu Đại dương Việt Nam, Hoa hậu Biển Việt Nam toàn cầu, chưa kể cái tên Hoa hậu Quốc dân mới được biết đến qua một cuộc họp báo... Đó là một danh sách dài với những cái tên vẫn còn lạ tai hoặc đã quen thuộc, nhưng số lượng không phải là nguyên nhân chính dẫn đến sự nhàm chán. Sự “xuống cấp”, như đánh giá của không ít người, còn nằm ở cách ứng xử của các hoa khôi, hoa hậu trong hành trình “ở ngôi”; xu hướng lập nhóm để ủng hộ “gà” và lan truyền thông tin gây bất lợi cho người đẹp khác; những xì xèo về cái gọi là sự hỗ trợ nhờ mối quan hệ “chân dài - đại gia” và quá trình chăm giải ở một số cuộc thi “nhỏ”...

Dư luận không thuận về các cuộc thi nhan sắc nhiều đến mức “drama” liên quan giờ được cho là “tất yếu”, “không tránh khỏi”, “bình thường”. Mới nhất, sau đêm chung kết Hoa hậu Hoàn vũ Việt Nam (21-6) rộ lên thông tin về một thí sinh “bò thí” úp mở ý kiến về một kết quả có thể “biết trước”. Ở một cuộc thi quốc tế diễn ra trước đó, sau khi một thí sinh Việt Nam giành giải Á hậu, có nhiều ý kiến lăng mạ thí sinh này, chê bai nhan sắc của chị dù đây là cuộc thi thiên về yếu tố hình thể, cách đánh giá sắc đẹp của một ban giám khảo “tây” vốn có sự khác so với quan niệm của nhiều người châu Á. Đó là điều từng xảy ra với Hoa hậu Hoàn vũ Việt Nam 2017 H’Hen Niê khi chị “lọt top” một cuộc thi quốc tế mà ở đó không có sự thiên kiến về màu da, không ai nói “hoa hậu gi mà đen thế”...

Muốn lấy lại uy tín cho các cuộc thi nhan sắc ở Việt Nam thì không chỉ cần “thanh lọc” những kỳ cuộc được lập ra nhằm trục lợi. Điều cần làm còn là tạo sự minh bạch về tiêu chí, cách chấm giải nhằm dập tắt “drama” cũng như chọn ra hoa hậu, hoa khôi, người đẹp xứng đáng với giải thưởng.

HUY TOÀN

“Góc của Thùy” - ven nguyên những mảng màu ký ức

NGUYỄN NHẬT THANH

Từ căn gác nhỏ, nơi lưu giữ những kỷ niệm và di vật của Anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân - liệt sĩ - bác sĩ Đặng Thùy Trâm, phim tài liệu “Góc của Thùy” sẽ tái hiện những khoảnh khắc tri ân đầy xúc động, và khắc họa tinh cảm của người ở lại với một nữ anh hùng đã dâng tuổi thanh xuân của mình như dâng một nụ hoa xuân cho đất nước.

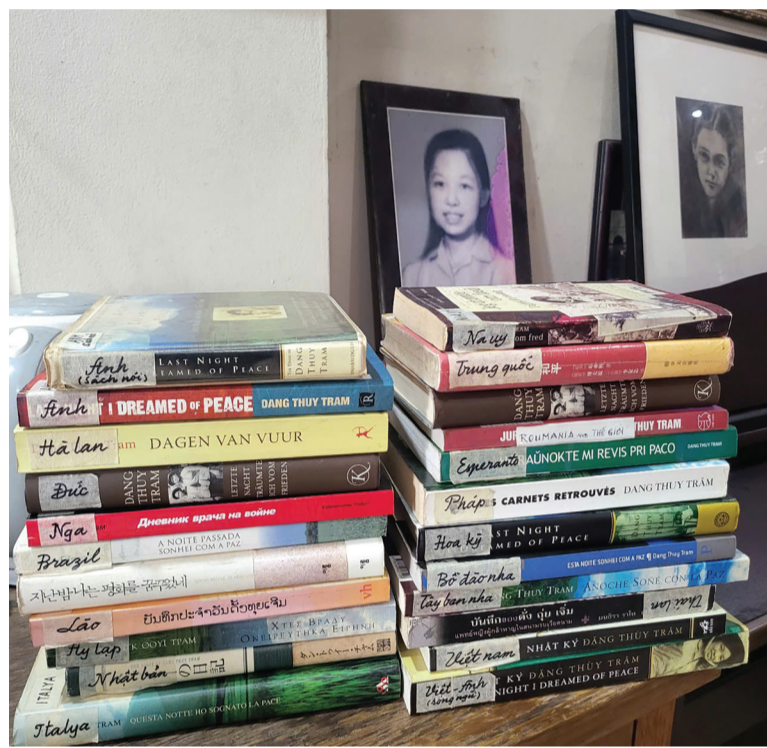
Kết nối mạch nguồn cảm xúc

Phim tài liệu “Góc của Thùy” vẫn là những câu chuyện có liên quan đến liệt sĩ - bác sĩ Đặng Thùy Trâm. Song điểm mới ở đây là tất cả những câu chuyện sẽ được gửi đến khán giả thông qua những người bạn, những người thân trong gia đình như bà Đặng Kim Trâm (em gái), bà Đặng Phương Trâm (em gái), Đặng Hiền Trâm (em gái), NSND Đặng Nhật Minh, nhà báo lão thành Suzuki Katsuhiko (nguyên Trưởng Phân xã Akahata tại Hà Nội), nhà thơ Nguyễn Huy Hoàng (người sắp xếp dịch cuốn “Nhật ký Đặng Thùy Trâm” sang tiếng Nga)...

Với bộ phim “Góc của Thùy”, khán giả sẽ được thăm nơi lưu giữ những kỷ niệm và những di vật của liệt sĩ Đặng Thùy Trâm; được nghe câu chuyện về cuốn nhật ký thứ ba ra mắt trong dịp kỷ niệm 55 năm ngày chị hy sinh (22/6/1970 - 22/6/2025). Bên cạnh đó, người xem cũng được nghe câu chuyện về những tác phẩm nghệ thuật với đề tài về liệt sĩ - bác sĩ Đặng Thùy Trâm như ca khúc “Thùy ơi!” (nhạc sĩ, NSUT Đình Thạm sáng tác), vở kịch “Đặng Thùy Trâm” (đạo diễn, NSUT Phạm Huy Thực), phim “Đừng đốt” (đạo diễn, NSND Đặng Nhật Minh)... thông qua lời kể của những người thực hiện tác phẩm.

Với rất nhiều thông tin và rất nhiều nhân vật, ê kíp thực hiện phim phải cân đo đong đếm để khai thác tư liệu một cách hiệu quả nhất. Đạo diễn Huỳnh Thanh Huyền chia sẻ: “Làm về một hiện tượng đã sáng lên từ 20 năm trước, cái khó với chúng tôi là làm thế nào cho mới. Ngoài ra, một khó khăn khác nữa là bộ phim có một số phân khúc như cuốn nhật ký thứ ba là cuốn nhật ký thời sinh viên của chị, những bức tranh sơn dầu, vở kịch, bộ phim “Đừng đốt” hay là ca khúc “Thùy ơi!” cho đến chuyện đến thăm của những người bạn Nhật Bản, các bản dịch cuốn nhật ký... Làm sao để các phân khúc này không bị rời rạc mà có thể liên kết chặt chẽ và bổ sung nội dung, ý nghĩa cho nhau, thể hiện được sự trân quý của những người cùng thực hiện đề tài về chị. Để cuối cùng “Góc của Thùy” không chỉ là một phần ký ức mà nó thật sự truyền đi thông điệp sống, biết yêu thương, biết hy sinh và biết gìn giữ những giá trị tốt đẹp cho hôm nay và mai sau”.

Đạo diễn Hồ Nhật Thảo, đồng đạo diễn của phim, cũng chia sẻ: “Khi thực hiện bộ phim này, tôi nhận thấy một

Các bản dịch cuốn “Nhật ký Đặng Thùy Trâm”.
Ảnh: ĐPCC

việc quan trọng, đó là liên kết nội tâm của những nhân vật, để tạo thành một dòng sông cảm xúc. Dòng sông cảm xúc chính là mạch nguồn của phim và cũng chính là thông điệp mà bộ phim muốn truyền tải đến khán giả”.

Nhờ vào hướng đi này, phim “Góc của Thùy” đã có những điểm nhấn độc đáo, đồng thời vẫn chạm vào trái tim của người xem bằng những câu chuyện xúc động, tinh cảm chân thành của các nhân vật. Chính vì thế, đây không chỉ là những thước phim tư liệu mà còn là minh chứng cho sức sống của hình ảnh Đặng Thùy Trâm trong lòng người ở lại. Ký ức vẫn còn đó, vẫn xanh trong “Góc của Thùy”.

Chăm chút từng góc quay, hình ảnh

Phim mở đầu bằng hình ảnh căn gác nơi lưu giữ những kỷ niệm và kỷ vật của liệt sĩ Đặng Thùy Trâm, đồng thời là nơi thờ tự của gia đình. Cùng với đó là câu hát: “Tiễn con đi, mẹ mong có một ngày/ Đất nước thống nhất rồi con trở lại/ Có ngờ đâu, con ra đi mãi mãi trên chiến trường khốc liệt, cùng với tuổi hai mươi”... lay động trái tim người xem.

Ê kíp thực hiện bộ phim đã hết sức chăm chút từ góc quay, hình ảnh đến cách sắp xếp các chi tiết để câu chuyện vừa liên mạch vừa có độ dồn nén cảm xúc. “Đoàn phim đã sử dụng một kỹ thuật của phim Hollywood. Tuy nhiên, đây là kỹ thuật dành cho phim có độ dài 90 phút, trong khi bộ phim này chỉ có thời lượng 25 phút. Vì vậy, chúng tôi phải có “công thức”

riêng để tạo ra những đoạn cao trào hoặc sâu lắng” - đạo diễn Hồ Nhật Thảo chia sẻ.

Những thước phim giàu xúc cảm đã góp phần tạo nên giá trị cho “Góc của Thùy”. Quay phim Trần Vũ Linh chia sẻ: “Nếu nói khó khăn nhất trong quá trình quay phim thì có lẽ trường đoạn các nhà báo người Nhật thực hiện cuộc hành trình từ bệnh xá Đặng Thị Trâm (xã Phổ Cường, thị xã Đức Phổ, tỉnh Quảng Ngãi) lên vùng núi thuộc địa phận xã Ba Khâm, xã Ba Trang (huyện Ba Tơ, tỉnh Quảng Ngãi). Ở phân đoạn này, tôi phải vừa vác máy quay leo núi, vừa thực hiện quay phim sao cho đảm bảo chất lượng hình ảnh. Nhưng may mắn mọi chuyện đều suôn sẻ. Đoạn phim này thể hiện rất nhiều cảm xúc nhờ máy quay bắt được gương mặt của hai nhà báo dù mệt nhọc nhưng vẫn toát lên sự quyết tâm. Sự ngưỡng mộ và tinh cảm lớn lao của hai nhà báo người Nhật dành cho chị Đặng Thùy Trâm đã giúp cho họ có đủ năng lượng để đến được đích. Những đoạn phim như thế có đóng góp rất lớn cho “Góc của Thùy”, nhất là trong việc khẳng định sự yêu mến của người ở lại, của bạn bè quốc tế đối với chị Đặng Thùy Trâm”.

Bắt đầu từ căn gác, góc nhìn mỗi lúc một rộng hơn như mở ra một vùng trời riêng cho ký ức về liệt sĩ - bác sĩ Đặng Thùy Trâm. Giữa không gian bao la ấy, lời hát kết thúc bộ phim như một tiếng vọng từ ký ức, tạo nên dư ba trong lòng người xem. Để từ đó thông điệp biết sống, biết hy sinh còn mãi lay động, thôi thúc người ở lại. ■

CA SĨ THU PHƯỢNG:

"Mỗi ngày một việc nhỏ thôi nhưng ý nghĩa"

VÂN KHÁNH thực hiện

Ca sĩ Thu Phượng sinh năm 1982 tại Hà Nội. Cô gây ấn tượng với công chúng qua nhiều cuộc thi âm nhạc như "Giọng hát hay Hà Nội" năm 2004, "Sao Mai" năm 2007, "Sao Mai điểm hẹn" năm 2008... Sau những thăng trầm của cuộc sống, Thu Phượng chọn lập nghiệp ở thành phố Hồ Chí Minh và cho thấy sự nỗ lực vươn lên của một giọng ca nghị lực.

- 20 năm làm nghề là một hành trình nghệ thuật đầy chông gai nhưng cũng đầy đam mê và hạnh phúc của người nghệ sĩ, Thu Phượng có thể chia sẻ đôi nét về hành trình này?

- Phải nói rằng với một người nghệ sĩ yêu nghề đắm đuối như Phượng, đó là một hành trình vô cùng chông gai. Dù gặp không ít biến cố nhưng sau hơn 20 năm, Phượng vẫn thấy rất hạnh phúc vì được làm một người nghệ sĩ như vậy, vẫn được sống, được cống hiến và theo đuổi âm nhạc. Cho đến giờ phút này, Phượng nghĩ rằng dù có khó khăn nhưng nếu mình vẫn tiếp tục ước mơ, vẫn say mê thì không có gì là không thể. Âm nhạc không đơn giản là một nguồn sống nữa mà là một người bạn có thể giải tỏa được tất cả những cảm xúc, nỗi niềm, là nguồn vui mình có thể tận hưởng trong cuộc đời này.

Như mọi người biết, Thu Phượng từng bị hạt xơ dây thanh quản phải phẫu thuật, lúc đó Phượng nói còn không được, hướng chỉ là hát, nhưng Phượng vẫn kiên trì với ước mơ của mình. Mặc dù làm rất nhiều ngành nghề nhưng rồi cuối cùng Phượng vẫn quay về với âm nhạc. Năm 2024, Phượng đã có một năm sôi động với những mini show riêng hay ra mắt MV "Ước mơ của mẹ" cùng với hai người bạn thân của mình là Tùng Dương và Khánh Linh. Phượng gặp lại những bạn đồng nghiệp, những anh em nghệ sĩ rồi đi hát, đó là niềm vui và niềm hạnh phúc vô bờ của việc quay trở lại với âm nhạc.

- Đang là ca sĩ thành công sau cuộc thi "Giọng hát hay Hà Nội" năm 2004, "Sao Mai" năm 2007 và "Sao Mai điểm hẹn" năm 2008, tại sao chị lại Nam tiến?

- Thật ra, ở thời điểm đó, không một người nghệ sĩ nào theo đuổi ước mơ trở thành ca sĩ chuyên nghiệp và phát triển hơn nữa lại không muốn Nam tiến. Và có lẽ, nếu như sau "Sao Mai điểm hẹn" năm 2008, Thu

Phượng quyết tâm với dự định này thì bây giờ cuộc sống và sự nghiệp có thể cũng đã khác. Thế nhưng, mọi việc đã lỡ dở ở thời điểm đó. Đến năm 2012, Thu Phượng vẫn muốn thực hiện lại ước mơ mặc dù lúc đó mình mới sinh con, mọi việc khó khăn hơn, nhưng rồi cuối cùng Phượng vẫn chọn Nam tiến. Duyên phận mình có lẽ gắn với nơi này.

- Cuộc sống và sự nghiệp âm nhạc của chị ở thành phố Hồ Chí Minh có gì khác so với hồi chị ở Hà Nội?

- Hiện tại Thu Phượng đang giảng dạy thanh nhạc tại

thành phố Hồ Chí Minh và rất tâm huyết với công việc này. Phượng vừa được làm việc với âm nhạc, vừa được giao tiếp, tương tác với các bạn trẻ thời 4.0. Công việc dựng bài vở, hướng dẫn các bạn để trở thành những nghệ sĩ, ca sĩ có nghề và có đạo đức là điều mà Phượng luôn hướng tới.

Đây là một công việc mà Phượng biết chắc chắn rằng nó góp phần gửi trao giá trị cho cộng đồng, có khả năng nhân rộng và lan tỏa. Âm nhạc có thể giúp các bạn trẻ chữa lành tâm hồn, mang lại hạnh phúc, niềm tin, hy vọng cho cộng đồng. Vì thế mà Phượng thực sự yêu công việc ý nghĩa này.

- Với những dự án âm nhạc gần đây, có thể thấy một Thu Phượng rất tươi mới và ấn tượng, điều gì khiến chị có sự thay đổi ấy?

- Thu Phượng hy vọng rằng ngoài việc làm hậu phương cho các em, mình cũng sẽ làm được một vài chương trình cho bản thân thật ý nghĩa. Năm ngoái Thu Phượng thực hiện chương trình ca nhạc "Ngàn điều ước" cùng với các bạn trẻ GenZ để chia sẻ với bệnh nhi ung thư ở Bệnh viện Nhi đồng 2. Đây là một chương trình ý nghĩa và nhân văn.

Cuộc sống của Phượng bây giờ lúc nào cũng gắn liền với âm nhạc. Phượng rất vui vẻ và say mê cống hiến sức mình để cho đi và lan tỏa. Có lẽ Phượng đã tìm thấy chân lý sống và tìm thấy hạnh phúc đủ đầy, là giá trị sống từng ngày.

- Dự định sắp tới của ca sĩ Thu Phượng?

- Dự định của Phượng rất nhiều nhưng ở độ tuổi ngoài 40, Phượng nghĩ cần xây dựng sự nghiệp theo hướng bền vững hơn, tận hưởng công việc với niềm say mê. Mỗi ngày Phượng sẽ lên kế hoạch xem mình làm được cái gì, mình đã gieo được những gì tốt nhất và sống với nó trọn vẹn hay chưa? Mỗi ngày làm một việc nhỏ thôi nhưng ý nghĩa, đặc biệt là với âm nhạc.

- Cảm ơn ca sĩ Thu Phượng và chúc chị luôn thăng hoa trong nghệ thuật. ■

GIẢI TRÍ CUỐI TUẦN

Brad Pitt tái xuất với "Phim điện ảnh F1®"

Mùa phim hè 2025 có thêm một cú tăng tốc mãn nhãn khi bom tấn "Phim điện ảnh F1®" chính thức ra rạp từ ngày 27-6. Bộ phim đánh dấu sự trở lại ấn tượng của tài tử Brad Pitt, dưới bàn tay "nhào nặn" của đạo diễn Joseph Kosinski - người đứng sau thành công của bom tấn tỷ đô "Top Gun: Maverick".

Trong phim, Brad Pitt hóa thân thành Sonny Hayes - tay đua huyền thoại một thời của giải Công thức 1, nhưng bị buộc phải rời đường đua sau một tai nạn nghiêm trọng. Nhiều năm sau, anh được mời trở lại bởi người đồng đội cũ Ruben Cervantes (Javier Bardem thủ vai), nay là ông chủ một đội đua đang bên bờ giải thể. Đứng trước cơ hội cuối cùng để chuộc lỗi và chứng minh giá trị, Sonny sát cánh cùng tay đua trẻ Joshua Pearce

(Damson Idris) trên hành trình đầy áp lực, nơi quá khứ, tốc độ và sự cạnh tranh luôn rình rập.

Điểm độc đáo khiến "Phim điện ảnh F1®" trở thành tác phẩm được mong đợi bậc nhất là sự góp mặt của dàn tay đua F1 nổi tiếng ngoài đời thực: Lewis Hamilton, Max Verstappen, Charles Leclerc, Carlos Sainz Jr., George Russell... Một trong những huyền thoại của giải đua Công thức 1 - Lewis Hamilton còn đảm nhận vai trò đồng sản xuất, góp phần bảo đảm tính chân thực về kỹ thuật và không khí giải đua. Phim được ghi hình trực tiếp tại các chặng đua F1 mùa giải 2023 - 2024, trong đó có Grand Prix tại Anh, cùng xe đua đặc biệt do Mercedes chế tạo riêng cho đội đua hư cấu Apex GP.

Brad Pitt đã trải qua huấn luyện đặc

biệt để tự cảm lái trên đường đua, và nhận mức thù lao lên tới 30 triệu USD, cao nhất trong sự nghiệp điện ảnh của anh. Các tay đua F1 sau buổi chiếu riêng đều đánh giá "Phim điện ảnh F1®" là một tác phẩm "chân thực", "phấn khích" và "có thể trở thành siêu phẩm lớn nhất năm".

Không chỉ chinh phục bằng hình ảnh tốc độ, "Phim điện ảnh F1®" còn có album nhạc phim đỉnh đám "F1: The Album", với sự góp mặt của Rosé (thành viên ban nhạc BLACKPINK), Doja Cat, Ed Sheeran, Tate McRae, Tiësto... Trong đó, ca khúc "Messy" do Rosé thể hiện đã gây bão toàn cầu khi lọt top đầu iTunes và YouTube ngay sau khi phát hành.

Tái hiện thế giới đua xe F1 nghẹt thở trên màn ảnh rộng, hội tụ ngôi sao hàng

đầu cả trong điện ảnh lẫn thể thao tốc độ, "Phim điện ảnh F1®" hứa hẹn sẽ là một trong những bom tấn đáng xem nhất hè này.

Phim khởi chiếu tại các rạp trên toàn quốc từ 27-6 với các định dạng IMAX, 4DX, Ultra 4DX và ScreenX.

SONG NHẬT

HÀ NỘI
TẬP VĂN

Bay cao giữa khoảng trời mùa hạ

THANH TRÚC

Minh họa: Nguyễn Sa

Chiều nay, tôi chợt muốn trở về bên mái hiên có giàn hoa giấy. Cái mái hiên trĩu nặng đậu lấp ló vào mấy ô gạch vuông nhuộm màu cam đất ngày nhỏ. Trên khoảng sân dưới hiên mỗi chiều, tôi nhớ ngoại hay ngồi trên chiếc ghế nhựa có lưng tựa màu xanh đen, móm mém nhai trầu. Bà thường dỗi mắt ra xa đầu ngõ, trông tôi tan học sau ba hồi trống trường. Tôi cứ thung thảng về trong cái kỳ kèo bá vai cùng đám bạn trên con đường còn lấm lem bùn sau cơn mưa đầu hạ. Ngõ vắng dần rộn vài câu í ới. Nắng cuối chiều loang lổ đậu trên má của bọn nhỏ để đầu trần. Chúng tôi rôm rà những câu chào nhau, rồi sà xuống bên chân bà chờ nghe kể chuyện, những câu chuyện thường được bắt đầu bằng hai từ “hồi ấy”...

Hồi ấy, hiên nhà thường là nơi để tạo hình những giấc mơ gửi vào trong gió. Cứ độ tháng sáu nghỉ hè, mỗi đứa lại được ngoại làm cho một con diều giấy nhỏ. Cả đám nhóc hưng phấn tùm tùm quanh bà để pha hồ, dán keo. Ngoại vót tre đan diều bằng cái lưỡi liềm nom nhọn hoắt. Mấy đứa tò mò ngó nghiêng,

cũng lén chạy về nhà tháo vành nón lá của mẹ để thay thanh tre. Cái khung diều xiêu vẹo tùy tay mỗi đứa, vậy mà cũng thành hình. Mẹ về nhà sau buổi đồng xa, tìm cái nón vừa để ngoài thềm mà ngó hoài chẳng thấy. Bất gặp cánh diều còn dính liền mấy sợi chỉ nón trên khung, liền kéo bọn nhỏ về đánh đòn cho thôi con nghịch.

Giấy làm diều được xé từ mấy cuốn tập cũ. Bọn tôi tranh nhau chọn mấy trang trắng thật đẹp để làm mặt dưới của diều. Vài đứa lấy bút ra, viết vài ba điều ước nguyện lên giấy. Rằng xin cho nghỉ hè kéo dài tới hết năm. Xin cho học kỳ mới thi toàn 10 điểm. Hay xin mau lớn để ba mẹ không còn nói mình là đồ con nít... Rồi đứa nào cũng ngước mắt nhìn diều để trông chờ ông trời hồi đáp. Nhiều đứa lẩm bẩm lảng lo chẳng biết diều đã bay đủ cao để đưa thư tới? Giờ lớn rồi, mới lại ước mình được trở về cái thời bị ba mẹ gọi là đồ con nít...

Tôi nhớ những buổi thả diều trên cánh đồng vừa gặt còn thơm mùi rạ ngai ngái. Mỗi đứa tự tìm một lon sữa

rỗng, quán quanh lon là mấy đoạn dây cước, dây chỉ... dài ngoẵng, buộc chặt với diều. Có cước trắng mượn từ đồ câu cá của ba. Có chỉ may từ đồ khâu vá của mẹ. Cũng có dây bao xi măng từ mấy nhà đang xây trong xóm. Mỗi đứa một kiểu, miễn tìm được sợi dây để thả cánh diều. Mấy đứa con gái chạy chậm hơn, còn nhớ tới lời mẹ dặn là phải mang dép. Bọn con trai thì như ngựa mất cương, chạy băng băng trên đôi chân trần để không vướng víu. Hai khuỷu tay của đám con trai trông đôi dép nhựa kéo cao, như cái bao lót tay của dân đua xe đạp. Chúng vẫn còn nhớ trận đòn của lần tháo rời vành nón, nên bỏ dép chạy nhưng vẫn kẹp lại trên tay để giữ của bên người.

Mấy cánh diều bầu, diều tam giác... bay lừng lừng với cái đuôi dài nhiều móc xích. Gió đầu hạ đưa diều bay cao. Khi dây diều căng hết cỡ, chúng tôi thường tìm một gốc xoài già, nằm xuống đất rồi nhả nha nhìn trời. Cánh diều đung đưa giữa đám mây bông bành, như cánh chim muốn tự do bị ghim chặt trong tay qua sợi dây quán quanh lon sữa. Chúng tôi vừa muốn diều tự do, vừa sợ diều đứt dây bay mất. Cái mâu thuẫn hết như mấy lời cầu xin với ông trời hôm trước, nửa muốn lớn lên nhanh, nửa sợ bị bắt làm người trưởng thành.

Dường như trong đời người luôn có những nhớ thương được kể lại bằng hai từ “hồi ấy”. Những ký ức đan xen cứ ôm riết mình ở mãi trong mái hiên nơi ngoại vót khung cho những cánh diều. Cái mái hiên mà chỉ cần cùng lớn lên tại đó, thì dù giữa xã hội xô bồ, cũng nhận ra nhau trong chớp mắt. Để lỡ mắt trông ngang thấy cánh diều ở một khoảng trời xa lạ, tự nhiên như tưởng mình về nhà với những “đứa trẻ” cùng lớn lên dưới một mái hiên xưa. ■

THƠ

BUI VIỆT PHƯƠNG

Mùa hoa ily

Lũ chúng tôi ủa ra cổng trường
Không thể đợi mùa hè thêm được nữa,
Hoa đã nở trên cành cao lặng lẽ
Trời thủy tinh, ký ức mưa rào

Ta xếp kỷ niệm lên, đứng với một chùm hoa
Bức thư tình đầu tiên là một tờ giấy nháp
Nhìn là biết. Bài toán không giải được
Trong vô cùng gạch, xóa cắt tên em

Cành hoa hái xong héo rũ, cũ mèm
Ba lô đặt lên bàn
Mai, đứa không thành thầy, đành hóa thợ,
Nghỉ lại, thấy lòng đã heo may...

Rồi năm sau hoa nở
Của những người lớp sau,
Chỉ có mùa hoa ily
Ta về, hoa đi đâu?

VŨ ĐĂNG BÚT

Cao nguyên đá

Tôi chưa thấy ở đâu
Đá nhiều đến như thế
Đá không còn chỗ để
Phải xếp chồng lên nhau
Thành những ngọn núi cao!

Tôi chưa thấy ở đâu
Mới nghe như chuyện lạ
Giữa bạt ngàn núi đá
Ngõ, đậu vườn xanh tươi
Đá nằm dưới chân người!

Đá mở toang Cổng trời
Ngắm Núi Đồi Quân Bạ
Thấy vùng Cao nguyên đá
Xếp kín dải biên cương
Ở Hà Giang mến thương...!

HÀ NỘI
TÁC GIẢ - TÁC PHẨM

Cùng ông nội phiêu lưu tung hoành

VĂN LAM

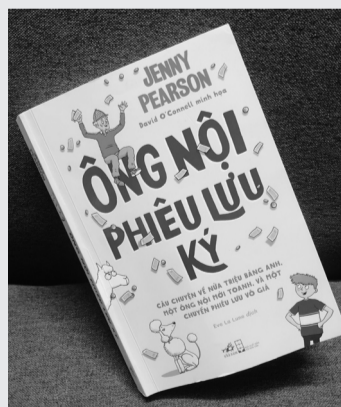
“C” hứ biết không? Đúng đấy ạ. Đây chính là kỳ nghỉ hè tuyệt nhất từ trước đến nay của cháu” - cậu bé Frank John Davenport đã khẳng định thật đĩnh đạc. Vậy, Frank John Davenport đã trải qua những điều tuyệt vời như thế nào? Cuốn truyện “Ông nội phiêu lưu ký” của tác giả sách thiếu nhi Jenny Pearson sẽ đưa độc giả vào hành trình khám phá của ông cháu nhà Davenport.

Bởi một nhầm lẫn hết sức bất ngờ, một ngày, cậu bé mười một tuổi Frank John Davenport bỗng được thừa kế cả gia tài từ “bà nội kế”, người mà cậu chưa từng biết tới. Số tiền khổng lồ ấy đến với cậu kèm theo những chỉ dẫn nghiêm túc yêu cầu cậu hãy chăm sóc ông Frank Ernest Davenport mỗi khi ông ấy cần. Và thế là ông nội của Frank John Davenport đã đến với cậu bằng một cách đầy bất ngờ như thế, bởi từ trước tới nay cậu chưa từng nghe bố nhắc về ông. Để rồi, cậu cũng bắt đầu bước vào đời ông bằng một chuỗi những

tháng ngày hạnh phúc mang tên “Danh sách tung hoành”.

Mang theo niềm vui sướng khi “có một ông nội mới toanh vẫn còn sống” và lời tự hứa “sẽ chăm sóc cho ông thật tốt để phần thưởng bất ngờ cũng thuộc về tôi”, cậu bé Frank tìm đến nhà dưỡng lão Lá Thu Vàng nơi ông nội đang sống. Frank nhanh chóng lập một “Bucket List” gồm “tất cả những điều nên làm trong đời trước khi xuống lỗ” và chuẩn bị cho một “chiến dịch ông nội Frank phiêu lưu tung hoành sẵn sàng khởi động”. Hai ông cháu đã bay trên khinh khí cầu, lái xe tải quái vật, tham gia cuộc thi biểu diễn chó, bơi cùng “đội Cá heo”, thậm chí trải nghiệm môn thể thao parkour mạo hiểm.

Mỗi một trải nghiệm phiêu lưu của hai ông cháu

dẫn hé lộ câu chuyện đồ võ của gia đình Davenport. Nhưng, sau tất cả, cậu bé Frank đã giúp bố và ông nội làm lành với nhau, đã đưa ông nội Frank từ một người già cẩu kính vẽ bức tranh bằng nét cọ đậm màu cùng đồng chữ “ta chẳng có gì mà hạnh phúc” bước vào hành trình “sống những ngày vui vẻ nhất” xiết bao ấm áp và thương yêu.

Ông nội Frank đã không còn cô đơn khi vẽ được bức tranh hạnh phúc của riêng mình. Mỗi lần ngắm nhìn bức tranh mà ông nội để lại, cậu bé Frank dường như luôn nhận ra một điều mới mẻ. Như việc chăm sóc cho ai khác có thể đem đến hạnh phúc cho chính mình, hay đôi khi ta phải xông pha trực diện, nhất là với những bức tường cản đường ta đi.

Pha trộn giữa sâu sắc, cảm động và hài hước duyên dáng, tác giả Jenny Pearson dẫn dắt người đọc vào một cuộc phiêu lưu vĩ đại về gia đình, để ở đó, sau mỗi hành trình, người đọc tìm thấy ý nghĩa của gia đình, của chia sẻ, yêu thương, và nhận ra “hạnh phúc đích thực thì không kèm theo một cái giá nào cả”.

Cuốn sách “Ông nội phiêu lưu ký” - câu chuyện về nửa triệu bảng Anh, một ông nội mới toanh, và một chuyến phiêu lưu vô giá - được họa sĩ David O’Connell vẽ minh họa, Eva La Lune dịch, do Nhà Nam và NXB Hội Nhà văn liên kết xuất bản. ■

Hoa nở trong tối

LÊ NGỌC SON

Minh họa: Lê Trí Dũng

- Mày sinh ra để phá đời tao, mày biết không?

Chiếc cốc rơi xuống sàn, vỡ tan như tiếng gào rách ruột từ mẹ tôi, người sinh ra tôi nhưng chưa bao giờ yêu thương tôi đúng nghĩa. Tôi đứng đó, không khóc, không đáp. Tôi đã quen với điều đó từ lâu. Những cơn thịnh nộ của mẹ như trận bão quét ngã mọi thứ trên đường đi rồi lại biến mất, để lại không gian im lặng và lạnh lẽo.

Mẹ tôi từng là một thiếu nữ xinh đẹp, nhưng theo lời bà ngoại, từ lúc mới lớn mẹ tôi đã lười làm, chỉ thích ăn diện. Bà có một giấc mơ rất thực dụng: Phải lấy được chồng giàu! Năm 20 tuổi bà đi làm ở quán bar của ông cậu dưới thành phố. Ở đó bà gặp người đàn ông đã cho tôi sự sống, người mà trên danh nghĩa là bố tôi, nhưng chưa từng cho tôi tình cha.

Ông ta là chủ thầu xây dựng, có tiền và có... một gia đình. Thời điểm đó ông ta xa vợ đã lâu, có lẽ cũng cảm thấy cô đơn. Với toan tính lạnh lùng, mẹ tôi đã khiến ông ta sa ngã. Có lẽ khi phụ nữ đã cố tình chinh phục thì ít đàn ông nào có thể cưỡng lại. Tuy nhiên, sự gắn kết này chỉ được thời gian ngắn. Khi tôi ra đời thì ông ta tỉnh lại, quyết định trở về với vợ con, cắt đứt liên lạc dù mẹ tôi níu kéo, dọa nạt...

"Cô nghĩ tôi sẽ bỏ vợ con vì cô sao? Tỉnh lại đi!". Ông ta nói, lạnh lùng. Nhưng mẹ không từ bỏ. Bà mang tôi, một đứa bé đỏ hỏn, đến tận nhà ông ở quê, quãng tôi xuống trước mặt vợ ông: "Đây là con của chồng chị. Chị tính sao?".

Vợ ông ta đang mang thai và đã mất đứa con trong bụng sau cú sốc đó. Từ khoảnh khắc đó, tôi trở thành "nghịệp báo" - đứa trẻ đã khiến một phụ nữ mất con. Lý do ấy khiến ông ta hận mẹ tôi và luôn lánh tránh tôi như lánh một tai ương. Gia đình ông ta quyết không nhận tôi. Nhưng có lẽ vì thương hại, người vợ đã chu cấp tiền nuôi tôi, như một cách để chấm dứt sự quấy rối.

Mẹ tôi dọn hẳn về xã họ sống, để "tiện giảng dạy". Bà nhận tiền trợ cấp nuôi tôi, tiêu xài vào son phấn, lô đề và những cuộc tình chóng vánh. Tôi, đứa con gái nhỏ, không có nổi một bữa ăn no khi đến trường, không có tiền đóng học phí, không có gì ngoài cái danh "con của con giáp thứ mười ba".

Tôi từng được mẹ dắt đến nhà bố xin tiền. Sau mỗi lần như thế mẹ lại mua cho tôi một món quà. Tôi ngây thơ tưởng mình được yêu thương. Nhưng càng lớn lên tôi càng hiểu, mình chỉ là một con bài trong trò chơi đổi chác của mẹ.

Qua năm tháng tôi lớn lên với chút tiền dăm dúi và đồ ăn của

bà ngoại. Tôi lớn lên trong tủi nhục. Bạn bè dè bieu, hàng xóm xì xào. Những câu "đồ con hoang", "con mẹ nó phá gia đình người ta" trở thành quen tai. Mỗi lần nghe chúng tôi lại cảm thấy lòng mình vỡ nát thêm một chút, như viên đất nhỏ vỡ vụn khi có bàn chân thô bạo giẫm qua. Nhưng rồi nước mắt cạn dần. Tôi chỉ còn lại sự im lặng. Không ai hiểu được sự cô đơn trong lòng tôi khi thấy những gia đình đầm ấm, còn mình chỉ có bóng tối và sự phán xét.

Tôi học điên cuồng, không phải để đổi đời, mà để chạy thoát. Tôi đỗ đại học, lên thành phố, vừa học vừa làm đủ thứ: Rửa bát thuê, giao hàng, dạy kèm... Tiền của mẹ chẳng bao giờ đến tay tôi mà dành cho những tờ giấy ghi số đề. Có lần tôi về quê, không phải thăm nhà, mà là để trả món nợ mẹ đã vay và trốn biệt.

Tôi tốt nghiệp bằng giỏi, có việc làm ổn định. Tôi không trở lại cái vùng quê u tối ấy nữa. Tôi sống, hít thở cuộc đời của riêng mình, dù đầy sẹo nhưng đã lành lặn. Thình thoảng tôi lại ngồi bên cửa sổ, cảm nhận cuộc sống qua từng hơi thở, mộm mạc nhưng tự do.

Rồi tôi yêu, một người đàn ông tốt, dịu dàng, đủ kiên nhẫn để lắng nghe tôi, đủ rộng lòng để ôm lấy tôi. Anh không hỏi quá khứ của tôi, nhưng luôn để tôi cảm nhận được rằng, trong đôi mắt anh, tôi là một phần quan trọng. Lần đầu tiên tôi dám nghĩ đến hai chữ "gia đình".

Nhưng khi gia đình anh biết sự thật, tất cả sụp đổ. Mẹ anh phản đối kịch liệt:

- Con bé đó không có gốc gác, lại là kết quả của một cuộc ngoại tình. Con lấy nó, người ta sẽ cười vào mặt bố mẹ!

- Các cụ ngày xưa đã dạy rồi: Lấy vợ xem tông, lấy chồng kén giống, mờ mắt ra con ạ!

Anh nắm tay tôi rất chặt. Tay anh lạnh nhưng lòng tôi còn lạnh hơn. Trong đôi mắt ấy, tôi thấy sự giằng co đến tuyệt vọng. Rồi anh khẽ lắc đầu, rồi mắt khỏi tôi như không dám đối diện.

- Anh xin lỗi... Anh... đã nghĩ mình sẽ vì em mà bất chấp tất cả. Nhưng... anh không thể.

Tôi tưởng tượng ra một chiếc cầu mong manh mà tôi đã dốc sức xây, giờ đây tan thành tro bụi chỉ bằng một cái lắc đầu.

- Nếu anh chọn em..., mẹ anh sẽ khóc, còn bố thì nhìn anh như người dung... Anh không thể chịu nổi.

Tôi chết lặng, nghe từng từ như những nhát kéo cắt rời mọi hy vọng.

- Anh không muốn em phải mang tiếng là người khiến anh mất gia đình. Và nếu vì yêu mà anh để mất họ, thì... có lẽ anh không phải người đàn ông đủ tốt.

Tôi nghe rõ từng từ. Mỗi câu từ anh nói như đóng đinh vào tim tôi. Không phải anh không yêu tôi. Là anh không đủ yêu để chọn tôi thay vì họ.

Tôi cười, một nụ cười mông như tờ giấy, khô khốc:

- Em hiểu. Gia đình là điều em chưa từng có. Anh đừng đánh mất nó vì em.

Tôi về quê trong một buổi chiều lặng gió. Không về nhà mẹ, mà về nhà bà ngoại, nơi duy

nhất từng cho tôi chút ấm áp. Cả không gian như lắng lại, lặng lẽ như một ký ức xa xôi mà tôi đã cố quên đi. Bà ngoại đã mất khi tôi đang mãi chạy trốn số phận mình. Căn nhà cũ mốc meo. Tôi mở cánh cửa gỗ kêu kẹt, từng hạt bụi bay lên như những ký ức ngủ quên. Trên vách, chiếc khăn len bà từng đan cho tôi năm mười tuổi vẫn treo lặng lẽ. Máy tắm rèm cũ sòn toì, chiếc ghế gỗ có vết nứt trên tay vịn, nhưng mỗi lần ngồi xuống tôi lại cảm thấy ấm áp lạ kỳ.

Tôi tìm thấy quyển sổ tay sau bếp. Bà từng viết: "Con bé khổ quá. Minh già rồi, chẳng giúp được gì nhiều. Mong nó sống tử tế, thế là đủ".

Tôi bật khóc, khóc như lần đầu tiên được ai đó ôm vào lòng. Cảm giác ấy ngọt ngào và đau đớn. Những giọt nước mắt không phải vì nỗi buồn, mà vì sự an ủi ẩn sâu trong những lời viết của bà.

Tôi ở lại. Ở lại để làm lại từ đầu. Tôi sửa căn nhà, trồng hoa dọc hiên, thuê đóng một giá sách nhỏ cho bọn trẻ trong xóm. Mỗi sáng sớm, ánh sáng mỏng manh chiếu qua cửa sổ, nhẹ nhàng lướt qua những bức tường cũ làm bừng lên sức sống cho căn nhà. Tôi dạy học miễn phí cho những đứa nghèo, những đứa trẻ có bài vở cần thắc mắc mà bố mẹ chúng vắng nhà đi làm xa. Tôi dạy chúng bằng tình thương, như tôi từng ao ước được ai đó dạy mình, bằng trái tim.

Mỗi ngày, tôi ngồi dưới giàn hoa giấy nghe tiếng gió lao xao, tiếng trẻ con cười đùa. Không khí trong lành và dễ chịu. Tôi thấy lòng dịu lại, như có bàn tay

vô hình nào đó đang vuốt ve trái tim sần sùi của tôi.

Một buổi chiều cuối thu, khi tôi đang lau lại bảng trước hiên, tiếng gõ cửa bất chợt làm tôi ngẩng lên. Một người đàn ông đứng ở ngưỡng cửa, khoảng ba mươi tuổi, dáng cao ráo, gương mặt hiền lành nhưng ánh mắt có chút gì đó xa xăm, như thể có một nỗi niềm chưa thể bày tỏ.

- Chào cô, tôi là Minh. Tôi mới chuyển công tác đến trạm y tế xã. Nghe mấy đứa trẻ kể về lớp học của cô, tôi rất ấn tượng. Không biết tôi có thể vào thăm được không?

Giọng anh ấm, nhẹ nhàng, không vội vã.

Tôi gật đầu, mời anh vào. Anh mắt lướt qua căn nhà, dừng lại ở những bức tường cũ kỹ, chiếc ghế gỗ cũ mòn rồi lặng lẽ quay lại nhìn tôi. Cứ như thể anh còn tìm kiếm một điều gì đó trong chính tôi.

- Cô sống một mình à?

Anh hỏi, một câu hỏi dịu dàng, không muốn làm tôi cảm thấy bị phán xét.

Tôi mỉm cười. Không phải cười vì vui, mà cười vì cảm giác được nhìn nhận một cách bình thường, chẳng có sự thương hại hay ái ngại nào. Chỉ là một cuộc trò chuyện nhẹ nhàng, như hai người bạn không cần phải chia sẻ tất cả, nhưng vẫn có thể hiểu nhau qua ánh mắt và sự im lặng.

- Ở đây có nhiều điều đẹp hơn tôi tưởng.

Từ hôm đó, anh thình thoảng ghé qua. Đôi khi chỉ để sửa vòi nước hỏng, mang cho tôi túi chè hay rửa rau sạch. Chúng tôi không nói nhiều nhưng mỗi lần anh đến, căn nhà như sáng thêm một chút. Anh nhắc chiếc ghế cũ kê lại cho chắc, rồi ngồi xuống, tay chạm nhẹ vào tách trà nóng mà tôi rót. Cứ chỉ vậy, giản đơn thôi nhưng khiến lòng tôi ấm như nắng cuối thu.

Anh không hỏi quá khứ của tôi. Và tôi, cũng không còn sợ ánh mắt ai nhìn mình nữa.

Tôi đã ước mình chưa từng được sinh ra. Nhưng giờ đây, khi ngồi giữa khu vườn nhỏ, nghe tiếng chim chiều ríu rít, cảm nhận ánh nắng nhảy nhót trên vách tường loang màu thời gian, tôi biết mình đang sống. Không phải sống để trả giá cho sai lầm của người khác, mà sống để tìm lại phần người đẹp nhất trong mình. Tôi không phải là "cái bóng" của mẹ. Tôi không phải "con của ai đó". Tôi là chính tôi, người đã đi qua bóng tối và chọn nở hoa.

Ánh sáng không cần rực rỡ. Chỉ cần đủ ấm. Và tình yêu, không cần ồn ào. Chỉ cần đến đúng lúc, đủ bao dung, để tôi biết rằng mình xứng đáng được yêu thương. ■

Thành công bước đầu của sự kiện “Đổi xăng lấy điện” cho thấy hướng đi chuyển xanh đã thu hút sự quan tâm, chú ý và đồng tình của người dân Thủ đô. Những chính sách hỗ trợ hợp lý, thiết thực như vậy cần được tổ chức rộng khắp và nhiều hơn nữa.

Chuyển đổi vì nhiều lợi ích

Trong hai ngày 21 và 22-6, sự kiện “Đổi xăng lấy điện” do VinFast tổ chức tại Hà Nội đã thu hút hàng nghìn người dân Thủ đô. Đây là một trong chuỗi sự kiện do VinFast tổ chức từ đầu tháng 6, nhằm khuyến khích người tiêu dùng chuyển đổi từ phương tiện chạy xăng truyền thống sang xe máy điện.

Tổng cộng đã có gần 1.000 xe máy điện được bán tại chỗ hoặc nhận đặt cọc. Trong đó, gần 600 xe được chuyển đổi từ xe xăng của các thương hiệu khác. Anh Trần Dền (huyện Quốc Oai) đã nhanh chóng đổi chiếc xe Wave Alpha cũ mình đang sử dụng sang xe điện của VinFast. Anh lý giải: “Kiểu dáng và giá thành của xe điện VinFast rất hợp lý. Chất lượng xe tốt, chưa kể chi phí bảo dưỡng rất thấp. Tôi nghĩ là chúng ta nên chuyển đổi để tốt cho môi trường, tốt cho thế hệ mai sau”.

Trong khi đó, bị hấp dẫn bởi kiểu dáng, màu sắc hiện đại, thời trang, đặc biệt là việc sạc pin tại nhà tiện dụng của chiếc Feliz Neo, anh Nguyễn Tiến Công (quận Nam Từ Liêm) đã cùng con trai quyết định bán chiếc xe Airblade cũ cho VinFast để đổi sang dòng xe mới. Anh cho biết, con trai đã nhiều lần muốn có chiếc xe điện để tiện đi học, giống như bạn bè của mình. Trong khi đó, xe máy thường ít được sử dụng vì hay hỏng hóc phải sửa chữa, bảo dưỡng tốn kém, phức tạp.

“ĐỔI XĂNG LẤY ĐIỆN”:

Kiến tạo tương lai xanh

KHÁNH AN

Sự kiện “Đổi xăng lấy điện” do Vinfast tổ chức tại Hà Nội trong 2 ngày 21 và 22-6 đã thu hút hàng nghìn người dân tham gia.

Ngoài ra, xe cũng đã cũ nên khá tốn xăng.

Đổi sang chiếc Feliz Neo, bố con anh Công đã được hãng hỗ trợ thêm voucher và quà tặng tại sự kiện, nên gần như không phải bỏ thêm chi phí gì. Anh được các nhân viên hỗ trợ hoàn thiện thủ tục nhanh chóng và nhận xe mới chỉ sau khoảng 30 phút.

Ngoài những người dùng cá nhân, sự kiện cũng thu hút sự quan tâm của giới tài xế chạy xe công nghệ, những người có tần suất sử dụng xe hai bánh cao trong thành phố. Với anh Lưu Việt Tiến, tài xế công nghệ, việc chuyển đổi từ xe Sirius sang xe VinFast sẽ giúp anh cắt giảm

được nhiều chi phí. “Xe điện không tốn nhiều chi phí và có thể đăng ký Xanh SM Platform nên mình chuyển đổi. Trước đây, mỗi tháng trung bình tôi hết khoảng 2,3 triệu đồng tiền xăng, xe điện thì rẻ hơn nhiều” - anh Tiến nói.

Tài xế giao hàng Đức Toàn (huyện Thanh Trì) cũng kể, mỗi khi gom hàng dưới sảnh chung cư, tòa nhà để hẹn giao cho khách, anh có thể sạc pin bằng bất kỳ ổ cắm điện nào, khoảng hơn 1 tiếng là xe có thể sẵn sàng di chuyển tiếp. Việc tìm ổ cắm điện ở thành phố khá dễ dàng, nên đa số anh em đều đổi sang xe máy điện để tối ưu chi phí.

Cùng kiến tạo tương lai xanh

Đại diện VinFast cho biết, tại sự kiện, đại lý mua lại xe xăng cũ của người dùng với giá cao nhất, hỗ trợ thêm 1 - 2 triệu đồng tùy mẫu xe, kèm các phần quà, cơ hội trúng thưởng tại sự kiện. Hãng cũng trưng bày toàn bộ các dòng xe máy điện VinFast đang kinh doanh: Motio, Evo200, Klara, Feliz, Vento, Theon... Mỗi dòng xe được phát triển riêng cho từng nhóm người dùng, như học sinh, sinh viên, phụ nữ, nam giới với đa dạng giá bán và phiên bản.

Thành công của sự kiện “Đổi xăng lấy điện” không chỉ là minh chứng cho sức hút của VinFast mà còn khẳng định tầm nhìn tiên phong trong việc kiến tạo tương lai di chuyển xanh. Hiện hãng đang triển khai chương trình đổi tác thân thiết toàn dân, áp dụng ưu đãi 4% cho toàn bộ các dòng ô tô, xe máy điện. Với xe máy điện, ngoài ưu đãi trên, hãng tiếp tục điều chỉnh giá, đưa mức giá mới về thấp hơn trước đây 15 - 20% tùy từng mẫu xe và phiên bản, nhằm hỗ trợ người dùng chuyển từ xe xăng sang loại thuần điện.

Thúc đẩy sử dụng xe điện là một chủ trương lớn của ngành Giao thông vận tải, nhận được sự ủng hộ mạnh mẽ của các địa phương. Theo quyết định số 1191/QĐ-BGTVT về Kế hoạch giảm nhẹ phát thải khí nhà kính trong lĩnh vực giao thông vận tải đến năm 2030, Việt Nam đặt mục tiêu đến năm 2030 sẽ có 30% người dân sử dụng ô tô điện và 22% sử dụng xe máy điện.

Việc thúc đẩy chuyển đổi từ xe xăng sang xe điện được coi là giải pháp quan trọng để giải quyết bài toán ô nhiễm không khí đặc biệt nghiêm trọng ở các đô thị lớn, nhất là tại Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh. Tại Hà Nội, UBND thành phố đã ban hành kế hoạch triển khai Đề án phát triển hệ thống giao thông vận tải công cộng bằng xe buýt sử dụng điện, năng lượng xanh trên địa bàn thành phố, đặt mục tiêu đến năm 2030, chuyển đổi toàn bộ xe buýt sang điện và năng lượng xanh. Vì vậy, các sự kiện như “Đổi xăng lấy điện” sẽ là những cú hích mang lại hiệu quả đáng kể, giúp người sử dụng phương tiện dễ dàng tiếp cận hơn đến các phương tiện xanh. ■

NHỊP SỐNG SỐ

NDACHain - nền tảng chuyển đổi số quốc gia trên công nghệ blockchain

Trong hành trình chuyển đổi số toàn diện, việc xây dựng một hạ tầng dữ liệu tin cậy, bảo mật và tương thích quốc tế là yếu tố then chốt để hiện thực hóa tầm nhìn “Việt Nam số”. Nền tảng chuỗi khối quốc gia - NDACHain do Trung tâm Dữ liệu quốc gia phát triển, chính là lời giải công nghệ quan trọng, từng bước trở thành trụ cột của kiến trúc dữ liệu quốc gia. Đây được coi là giải pháp hạ tầng số an toàn, minh bạch và mở rộng cho Việt Nam số hóa.

Chuyển đổi số không đơn thuần là số hóa quy trình, mà là tái cấu trúc toàn diện hệ thống dữ liệu, bảo đảm tính toàn vẹn, minh bạch và khả năng chia sẻ. Công nghệ chuỗi khối (blockchain) với khả năng ghi nhận dữ

liệu không thể chỉnh sửa, phi tập trung và xác thực tức thì được nhiều quốc gia chọn làm hạ tầng lõi cho định danh số, truy xuất nguồn gốc và chia sẻ thông tin công - tư.

Nền tảng NDACHain ra mắt cuối năm 2024, được thiết kế như một nền tảng blockchain cấp phép (permissioned), phù hợp với các yêu cầu quản trị nhà nước, nhưng vẫn bảo đảm sự mở rộng và tương thích toàn cầu. Với 49 nút xác thực đầu tiên đến từ các bộ, ban, ngành và doanh nghiệp lớn như VNVC, Masan, Sovico, SunGroup..., NDACHain đang xây dựng một hệ sinh thái công nghệ dữ liệu liên thông giữa Nhà nước, doanh nghiệp, người dân.

Khác biệt của NDACHain nằm ở việc

tích hợp nhiều công nghệ tiên tiến như Zero-knowledge proof (ZKP) chia sẻ dữ liệu mà không lộ thông tin cá nhân; Proof of authority (PoA) cơ chế đồng thuận nhanh, tiết kiệm năng lượng; tuân thủ chuẩn W3C, GDPR để dàng kết nối quốc tế và tương thích xuyên biên giới.

Không chỉ là hạ tầng kỹ thuật, NDACHain đã đưa vào vận hành nhiều ứng dụng thực tế trong các lĩnh vực như xác thực công dân điện tử, bảo mật hồ sơ hành chính trong Chính phủ số; lưu trữ và chia sẻ hồ sơ bệnh án, tăng hiệu quả khám, chữa bệnh liên thông trong y tế; quản lý bằng cấp số, loại bỏ gian lận học thuật trong giáo dục; truy xuất nguồn gốc sản phẩm, chống hàng giả, hàng nhái trong sản xuất hàng hóa, logistics và tiêu dùng.

Theo Hiệp hội Dữ liệu quốc gia, trong bối cảnh nhiều quốc gia như Trung Quốc, Hàn Quốc, Liên minh châu Âu - EU đầu tư mạnh cho blockchain công, NDACHain giúp Việt Nam không bị bỏ lại phía sau. Đây là bước đi chủ động để khẳng định chủ quyền dữ liệu số, đồng thời nâng cao năng lực cạnh tranh số của quốc gia trong bối cảnh toàn cầu hóa.

Cùng với NDACHain, các ứng dụng như NDA DID (định danh phi tập trung), NDA Key (quản lý quyền truy cập dữ liệu), NDA Trace (truy xuất xác thực nguồn gốc) đang được thí điểm trong nhiều cơ quan và doanh nghiệp, tạo ra hiệu quả rõ rệt trong bảo vệ dữ liệu cá nhân và tối ưu hóa vận hành.

CHÂU ANH

KYRGYZSTAN: Đi ngay trước khi thế giới đổ xô đến

Trải nghiệm văn hóa du mục đích thực tại Kyrgyzstan.

NHẬT QUANG

Nằm giữa lòng Trung Á, Kyrgyzstan là vùng đất của những dãy núi hùng vĩ, hồ nước ngọc lam lấp lánh và nền văn hóa du mục độc đáo. Đối với du khách Việt Nam muốn khám phá những điểm đến khác lạ, quốc gia này mang đến sự kết hợp hoàn hảo giữa chính sách miễn thị thực lên đến 60 ngày, chi phí hợp lý và vẻ đẹp thiên nhiên nguyên sơ.

Những điểm đến không thể bỏ qua

Kyrgyzstan là thiên đường cho những ai đam mê phiêu lưu, văn hóa và phong cảnh hùng vĩ, hoang sơ. Khác với những điểm du lịch đông đúc ở châu Âu hay Đông Nam Á, quốc gia này vẫn giữ được nét nguyên bản, cho phép du khách trải nghiệm văn hóa du mục chân thực giữa khung cảnh thiên nhiên ngoạn mục.

Hành trình khám phá Kyrgyzstan thường bắt đầu từ thủ đô sôi động Bishkek. Thành phố này là sự pha trộn thú vị giữa kiến trúc thời Xô viết và nhịp sống hiện đại. Quảng trường Ala-Too, trung tâm của thành phố, được bao quanh bởi những tòa nhà chính phủ đồ sộ và các bảo tàng, trong đó Bảo tàng Lịch sử Quốc gia là nơi lý tưởng để tìm hiểu về quá khứ của Kyrgyzstan. Bishkek cũng là điểm xuất phát lý tưởng cho các chuyến đi trong ngày tới những kỳ quan thiên nhiên gần đó. Cách thành phố chỉ 40km là Vườn quốc gia Ala-Archa, khu bảo tồn thiên nhiên với những con đường mòn dẫn tới sông băng và thác nước.

Chuyến đi tới Kyrgyzstan sẽ không trọn vẹn nếu bỏ qua Issyk-Kul, hồ trên núi lớn thứ hai thế giới. Được mệnh danh là "viên ngọc Trung Á", hồ nước mênh mông này được bao bọc bởi những đỉnh núi phủ tuyết trắng, mang đến nhiều trải nghiệm khác nhau tùy theo mùa. Vào mùa hè, bờ hồ trở thành điểm tụ tập của người dân địa phương và du khách. Họ cùng nhau bơi lội, tắm nắng và thưởng thức các loại hải sản nướng thơm ngon. Mùa đông mang đến một vẻ đẹp khác cho Issyk-Kul. Dù hồ không bao giờ đóng băng do độ mặn nhẹ, những ngọn núi xung quanh lại trở thành thiên đường cho dân trượt tuyết. Khu nghỉ dưỡng trượt tuyết Karakol với giá vé cáp treo phải chăng và đường trượt không đông đúc là lựa chọn tuyệt vời thay thế cho những điểm đến đất đỏ khác.

Với những ai mong muốn trải nghiệm văn hóa du mục đích thực của

Kyrgyzstan, hồ Song-Köl là điểm đến không thể bỏ qua. Nằm ở độ cao hơn 3.000m so với mực nước biển, hồ nước xa xôi này được bao quanh bởi những đồng cỏ xanh mướt - nơi những người chăn gia súc đưa chúng tới ăn cỏ vào mùa hè. Du khách có thể ở lại trong những chiếc lều yurt truyền thống đã được các bộ tộc du mục sử dụng qua bao thế kỷ.

Cuộc sống tại Song-Köl giản dị và yên bình. Ban ngày, bạn có thể cưỡi ngựa trên thảo nguyên, học cách làm bánh mì truyền thống của người Kyrgyz hay đơn giản là tận hưởng sự tĩnh lặng giữa núi rừng. Đêm đến là những bữa cơm thân mật bên đống lửa trại dưới bầu trời sao lấp lánh. Đây chính là Kyrgyzstan ở dạng nguyên bản nhất - nơi thời gian như ngưng đọng và những xô bồ hiện đại trở nên xa vời.

Những người đam mê lịch sử sẽ bị cuốn hút bởi Tash Rabat, một caravanserai (nhà nghỉ cho thương nhân) từ thế kỷ XV được bảo tồn nguyên vẹn giữa thung lũng núi hẻo lánh. Công trình bằng đá này từng là điểm dừng chân quan trọng của các thương nhân trên "Con đường tơ lụa" từ Trung Quốc tới châu Âu. Đặt chân tới Tash Rabat giống như bước vào cỗ máy thời gian. Những bức tường đá dày và công vòm tạo nên bầu không khí huyền bí và tráng lệ, trong khi khung cảnh xung quanh - hoang vu mà hùng vĩ - càng tô đậm cảm giác cô độc. Nhiều du khách chọn qua đêm tại các trại yurt gần đó để cảm nhận trọn vẹn không khí cổ xưa.

Lợi thế du khách Việt

Dù tiếng Kyrgyz và tiếng Nga là ngôn ngữ chính, song tiếng Anh ngày càng phổ biến ở các khu du lịch nên bạn có thể dễ dàng tự thăm thú, trải nghiệm tại đây. Học vài câu tiếng Nga cơ bản sẽ rất hữu ích, đặc biệt khi đi chợ hay tới vùng nông thôn. Tại Bishkek, cộng đồng người Việt nhỏ

quanh chợ Dordoy có thể hỗ trợ nếu cần hay mang lại cảm giác thân quen cho những ai lần đầu đặt chân tới vùng đất mới.

Kyrgyzstan là điểm đến cực kỳ tiết kiệm. Theo nhiều blogger du lịch, người du lịch bụi có thể dễ dàng sống chỉ với 300 - 600 nghìn đồng/ngày, bao gồm chỗ ở tại nhà nghỉ, ăn uống và di chuyển bằng phương tiện công cộng. Nếu có ngân sách thoải mái hơn (từ 600 nghìn đồng - 1,2 triệu đồng/ngày), bạn có thể ở nhà nghỉ tiện nghi hơn và thỉnh thoảng tham gia tour có hướng dẫn. Hiện các tour Trung Á thường đi dọc theo "Con đường tơ lụa" (Kazakhstan-Kyrgyzstan và cả Uzbekistan) có mức giá từ 50 - 175 triệu đồng, tùy thời gian (9 ngày 8 đêm, 16 ngày 15 đêm) và chất lượng khách sạn (3 - 5 sao).

Xe marshrutka (xe buýt nhỏ) là phương tiện phổ biến và tiết kiệm nhất để đi lại giữa các thành phố. Nếu muốn linh hoạt hơn, thuê xe riêng hoặc tham gia tour nhóm là lựa chọn hợp lý, đặc biệt khi tới những vùng xa xôi như Song-Köl hay Tash Rabat.

Thời gian tốt nhất để khám phá Kyrgyzstan tùy thuộc vào sở thích của bạn. Mùa hè (từ tháng 6 - 9) có thời tiết đẹp nhất cho các hoạt động đi bộ leo núi, thăm hồ và trải nghiệm lều yurt. Mùa đông (từ tháng 12 đến tháng 2 năm sau) lại hoàn hảo cho trượt tuyết và ngắm cảnh tuyết phủ.

Kyrgyzstan không phải điểm đến cho những ai tìm kiếm resort sang trọng hay cuộc sống đô thị hào nhoáng. Ngược lại, vùng đất này dành tặng phần thưởng xứng đáng cho những tâm hồn ưa phiêu lưu, yêu thiên nhiên và háo hức khám phá những nền văn hóa vẫn giữ nguyên bản suốt bao thế kỷ. Đối với du khách Việt Nam, sự kết hợp giữa chính sách miễn thị thực, chi phí thấp và cảnh quan ngoạn mục khiến Kyrgyzstan trở thành lựa chọn không thể bỏ qua. Vậy nên hãy xếp ba lô, mở rộng tâm hồn và khám phá viên ngọc ẩn giấu này trước khi thế giới đổ xô tới. ■

THẾ GIỚI MUÔN MÀU

Ẩm thực từ trái tim thảo nguyên

Ẩm thực Kyrgyzstan, sinh ra từ những đỉnh núi phủ tuyết Thiên Sơn và thảo nguyên Trung Á rộng lớn, là một bức tranh phong phú phản ánh đời sống du mục, khí hậu khắc nghiệt và nhịp sống gắn bó với thiên nhiên. Ở đây, mỗi món ăn không chỉ là hương vị, mà còn là di sản.

Trung tâm của ẩm thực Kyrgyzstan là beshbarmak - tên món ăn có nghĩa là "năm ngón tay", vì truyền thống dùng tay để thưởng thức. Đây là món mì phẳng ăn kèm thịt cừu hoặc thịt ngựa luộc mềm, chan nước dùng đậm đà gọi là shorpo. Trong các buổi tiệc, vị khách danh dự thường được dâng đầu cừu - nghi thức trang trọng thể hiện lòng hiếu khách của người Kyrgyz.

Từ dấu ấn của "Con đường tơ lụa", Kyrgyzstan gìn giữ món laghman - mì kéo bằng tay đặc trưng. Những sợi mì dài, dai được xào hoặc nấu canh với thịt cừu, ớt chuông, cà chua, tạo nên một hương vị đậm đà và kỹ thuật chế biến đầy nghệ thuật. Kéo bột thành sợi mì hoàn hảo vẫn là niềm tự hào của các đầu bếp địa phương.

Về phía hồ Issyk-Kul, ẩm thực địa phương khoác lên mình những sắc thái riêng. Ashlan-fu, món mì lạnh chua cay đến từ thị trấn Karakol, được xem là món ăn giải nhiệt ngày hè, kết hợp mì dai với giấm, tỏi, trứng và rau thơm. Từ hồ, người dân đánh bắt cá chebak - loài cá có ngoại hình gần giống cá trôi đỏ - và chế biến đơn giản bằng cách nướng muối trên lửa, giữ nguyên vị tươi ngon nguyên sơ.

Sự thực dụng của cuộc sống du mục thể hiện rõ qua món samsa - bánh nướng hình tam giác nhân thịt cừu và hành tây, được nướng trong lò đất. Đây là thức ăn tiện lợi, giàu năng lượng, xuất hiện tại mọi chợ và điểm dừng chân trên đường núi.

Không thể không nhắc đến kumis - sữa ngựa lên men có vị chua, sủi bọt nhẹ và chứa lợi khuẩn. Với người du mục, đây là nguồn dinh dưỡng quý báu, tồn tại qua nhiều thế hệ.

Để khám phá trọn vẹn ẩm thực Kyrgyzstan, du khách có thể đến nhà hàng Faiza tại thủ đô Bishkek hoặc không gian truyền thống Navat với nhạc dân gian sống động. Tại chợ Osh, các sạp hàng ngập tràn giá vị, thịt, bánh và mật ong núi.

Ẩm thực Kyrgyzstan giản dị nhưng giàu bản sắc, như chính con người nơi đây - bền bỉ, cởi mở và đầy tự hào. Mỗi bữa ăn là một nghi lễ nhỏ, một cuộc gặp gỡ giữa truyền thống và hiện tại, và một lời mời chân thành dành cho những ai muốn khám phá tâm hồn của một dân tộc du mục giữa lòng Trung Á.

NAM CƯỜNG

Món beshbarmak.

Nguy cơ tiềm ẩn từ hóa chất làm tóc

BẢO NGỌC

Từ lâu, mái tóc đã được xem là “góc” quan trọng góp phần định hình diện mạo, cá tính của mỗi người. Việc chăm sóc, làm đẹp, tạo kiểu tóc vì thế ngày càng trở thành nhu cầu thiết yếu, không phân biệt giới tính hay độ tuổi. Cũng vì lẽ đó, mái tóc thường xuyên phải trải qua đủ công đoạn làm đẹp như hấp, sấy nóng, uốn xoắn, ép thẳng, tẩy nhuộm, phủ bạc, nối tóc... Thế nhưng, ít ai để ý rằng các loại hóa chất sử dụng trong quá trình làm tóc không chỉ khiến tóc hư tổn mà còn tiềm ẩn nguy cơ ảnh hưởng lâu dài đến sức khỏe.

Hiểm họa ẩn sau vẻ sành điệu

Cứ mỗi dịp cận Tết hay khi nhu cầu đi chơi, du lịch tăng cao, các tiệm làm tóc lại vào mùa “hót bạc”. Nếu như trước đây, các dịch vụ uốn, ép, nhuộm chủ yếu phục vụ chị em phụ nữ và giới trẻ, thì nay, nhu cầu làm đẹp cho “góc con người” đã lan rộng ra mọi độ tuổi, giới tính. Không chỉ dừng lại ở các dịch vụ cơ bản như cắt, gội, sấy, ngày càng nhiều nam giới cũng tìm đến salon để uốn, nhuộm, tạo kiểu, mong sở hữu mái tóc xoắn bồng bênh như các tài tử Hàn Quốc. Người lớn tuổi thì ưa chuộng dịch vụ phủ bạc, nhuộm đen mái tóc đã “pha sương” hoặc nối tóc để che đi tình trạng tóc mỏng, gãy rụng.

Giá dịch vụ làm tóc cũng “thiên biến vạn hóa” tùy thuộc vào vị trí, quy mô, chất lượng và độ nổi tiếng của salon. Trong khi các tiệm bình dân phục vụ sinh viên, người lao động thường có giá từ 300.000 - 1 triệu đồng cho các dịch vụ như uốn, nhuộm, duỗi..., thì các salon có thương hiệu, được người nổi tiếng “lãng xê”, đặt tại trung tâm thành phố, trang bị máy móc hiện đại lại có giá cao gấp nhiều lần. Một liệu trình làm tóc - từ uốn, nhuộm, ép đến tẩy - có thể dao động từ vài triệu đến hàng chục triệu đồng, tùy vào loại thuốc mà khách lựa chọn.

Điều đáng lo ngại là dù tại salon

“hạng sang” hay tiệm bình dân, không phải khách hàng nào cũng biết rõ nhãn hiệu, xuất xứ hay thành phần của các sản phẩm đang được sử dụng trên chính mái tóc mình. Nhiều loại thuốc làm tóc “nhiều không” - không nhãn mác, không nguồn gốc rõ ràng, không thành phần cụ thể, không hạn sử dụng - vẫn đang được sử dụng phổ biến. Thậm chí, có nơi còn sang chiết thuốc từ can lớn rồi tự pha chế theo “công thức riêng” của thợ làm tóc.

Mới đây, một nữ DJ nổi tiếng tại Hà Nội chia sẻ loạt hình ảnh mái tóc bị rụng từng mảng lớn sau khi đi tẩy tóc tại một salon quen thuộc. Theo lời kể, sau chuyến lưu diễn, cô quyết định “đổi gió” bằng việc làm đẹp mái tóc vốn đã được nuôi dưỡng suốt 3 năm qua do bị tổn hại nặng nề vì hóa chất. Tuy nhiên, trong lần tẩy tóc mới đây, do nhân viên để thuốc trên đầu quá lâu, toàn bộ phần tóc phía sau và hai bên của cô bị hổng, buộc cô phải cạo bỏ. Nữ DJ không giấu nổi thất vọng khi gọi đây là “thảm họa” khiến cô mất tự tin và ảnh hưởng đến công việc.

Thực tế, không ít chị em sau thời gian “chạy đua” làm đẹp cho mái tóc cũng rơi vào cảnh “nát tóc”, thậm chí rụng đến mức hói đầu do lạm dụng hóa chất như thuốc tẩy, nhuộm, uốn hay ép tóc với tần suất dày đặc. Các nghiên

cứu trên thế giới đã cảnh báo, nhiều sản phẩm làm tóc chứa các hóa chất độc hại như phthalates, parabens, cyclosiloxanes, formaldehyde, p-phenylenediamine (PPD), kim loại nặng... Một số thuốc nhuộm tóc còn có Alkylphenol ethoxylate (APE) - chất thường có trong thuốc trừ sâu. Đây là những hóa chất được các chuyên gia cảnh báo sẽ gây rối loạn sự cân bằng hormone của cơ thể, thúc đẩy tế bào ung thư hình thành. Riêng formaldehyde - một chất bảo quản và ổn định trong nhiều sản phẩm duỗi, ép tóc - có thể gây kích ứng mắt, mũi, cổ họng, hệ thần kinh và hô hấp. Biểu hiện có thể bao gồm đau đầu, chóng mặt, buồn nôn, ho, phát ban... Trước nguy cơ này, Cục Quản lý Thực phẩm và Dược phẩm Mỹ (FDA) mới đây đã trình dự thảo cấm formaldehyde và các tiền chất của nó trong sản phẩm làm tóc.

Thợ làm tóc cũng lãnh hậu quả từ hóa chất

Không chỉ ảnh hưởng trực tiếp đến khách hàng, các hóa chất làm tóc độc hại còn gây nguy hiểm cho chính những người thợ làm tóc. Mới đây, Bệnh viện Đa khoa Medlatec tiếp nhận một bệnh nhân nam (29 tuổi, trú tại Hà Nội) đến khám trong tình trạng ngạt mũi trái,

chảy dịch mũi đục kéo dài. Bệnh nhân cho biết mình là thợ làm tóc, thường xuyên tiếp xúc với thuốc nhuộm, uốn, tẩy... Khoảng một tháng trở lại đây, anh bắt đầu sử dụng loại hóa chất làm tóc mới có mùi lạ, nồng và khó chịu. Sau đó, anh xuất hiện các triệu chứng như hắt hơi liên tục, chảy dịch mũi. Ban đầu, dịch trong, chảy hai bên; sau đó mũi trái bắt đầu tiết nhiều dịch hơn, chuyển sang màu đục kèm ngạt mũi kéo dài, đau đầu, đau vùng mặt bên trái và có mùi hôi khó chịu ở mũi trái.

Tự điều trị tại nhà bằng Amoxicillin 1g (2 viên/ngày), nhưng không cải thiện, bệnh nhân đã tới khám tại Medlatec. Khi đến khám tại Bệnh viện Đa khoa Medlatec, bệnh nhân được nội soi mũi, kết quả cho thấy, khe giữa bên trái xuất hiện tổ chức polyp độ I-II, có dịch mù đục ứ đọng. Các bác sĩ chụp cắt lớp vi tính mũi xoang ghi nhận hình ảnh polyp xoang hàm trái. Dựa theo kết quả lâm sàng và cận lâm sàng đã thực hiện, bệnh nhân này được chẩn đoán sơ bộ viêm mũi xoang cấp mù bên trái, polyp mũi trái.

BSCKI Trần Thị Phương Thảo - Trưởng khoa Tai Mũi Họng, Bệnh viện Đa khoa Medlatec - cho biết: “Viêm mũi xoang cấp mù thường khởi phát sau nhiễm trùng đường hô hấp trên do virus, vi khuẩn, nấm hoặc do viêm niêm mạc mũi xoang vì dị ứng và tiếp xúc với các yếu tố kích ứng như bụi, hóa chất. Với những người làm nghề tạo mẫu tóc - thường xuyên tiếp xúc với thuốc nhuộm, tẩy, ép, uốn - việc hít phải hóa chất độc hại trong thời gian dài là yếu tố nguy cơ không thể loại trừ”.

Theo bác sĩ Thảo, để phòng ngừa nguy cơ này, các phương pháp làm tóc như uốn, duỗi, nhuộm... cần được thực hiện đúng quy trình, có thời gian giãn cách hợp lý giữa các lần làm tóc. Người dân không nên lạm dụng thường xuyên các loại hóa chất. Đặc biệt, nếu sau khi làm tóc có dấu hiệu bất thường như da đầu đỏ, ngứa, khô rát hoặc có biểu hiện kích ứng đường hô hấp (hắt hơi, ngạt mũi, đau đầu...), cần đến cơ sở y tế để được thăm khám và điều trị kịp thời. ■

BÁC SĨ TẠI NHÀ

Cách xử lý khi bị dị ứng do thuốc nhuộm tóc

Hỏi: Tôi vừa nhuộm tóc tại một cửa hàng đang chạy chương trình khuyến mại với mức giá rất rẻ. Tuy nhiên, sau khi nhuộm, da đầu tôi bị ngứa, đau nhức và bong vảy thành từng mảng. Xin hỏi bác sĩ, đây có phải là dấu hiệu dị ứng da đầu do thuốc nhuộm không? Nếu đúng, tôi nên xử lý thế nào?

Hoàng Thanh Thủy
(huyện Đông Anh, Hà Nội)

Đáp: Hoạt chất para-phenylenediamine (PPD) được biết là thành phần chính trong hơn 5.000 loại hóa chất được sử dụng trong thuốc nhuộm tóc. Khi kết hợp với hydrogen peroxide - một chất oxy hóa thường thấy trong các sản phẩm nhuộm - PPD sẽ tạo ra các phân tử màu bền vững, giúp tóc lên màu rõ và lâu phai. Tuy nhiên, chính quá trình này cũng có thể kích hoạt phản ứng dị ứng nghiêm trọng trên da đầu như phỏng rộp, lở loét, ngứa rát, thậm chí để lại sẹo nếu không được xử lý kịp thời. Ngoài PPD, nhiều hóa chất khác cũng

thường được sử dụng trong thuốc nhuộm tóc như amoniac - chất kích thích mạnh, có thể gây nguy hiểm nếu tiếp xúc ở nồng độ cao; hydrogen peroxide - ngoài vai trò là chất oxy hóa, nếu hít phải với lượng lớn còn có thể gây hại cho phổi; ethoxydiglycol - chất dung môi có nguy cơ gây kích ứng và tổn thương da nghiêm trọng.

Dị ứng với thuốc nhuộm là tình trạng khá phổ biến, xảy ra khi hệ miễn dịch phản ứng với một hoặc nhiều thành phần hóa học trong sản phẩm. Khi bị dị ứng với thuốc nhuộm tóc, người dùng thường cảm thấy ngứa ngáy, khó chịu ở da đầu và các vùng da xung quanh. Các dấu hiệu phổ biến bao gồm đỏ da, sưng nề, nổi mẩn, thậm chí xuất hiện mụn nước. Trong trường hợp này, cần ngừng ngay việc sử dụng sản phẩm và đến khám bác sĩ da liễu để được chẩn đoán và điều trị kịp thời.

Để phòng tránh nguy cơ dị ứng, người dân chỉ nên

nhuộm tóc khi thực sự cần thiết, hạn chế thực hiện đồng thời nhiều kỹ thuật làm tóc như vừa nhuộm vừa uốn hoặc ép. Không nên nhuộm tóc nếu da đầu đang bị trầy xước, viêm nhiễm hoặc có vết thương hở. Đặc biệt, nên ưu tiên sử dụng các loại thuốc nhuộm có nguồn gốc rõ ràng, từ thương hiệu uy tín và được kiểm định an toàn.

Bên cạnh đó, trước khi nhuộm tóc, người dùng nên thử phản ứng dị ứng bằng cách bôi một lượng nhỏ thuốc nhuộm lên vùng da mặt trong cẳng tay - nơi da mỏng và nhạy cảm - rồi để yên ít nhất 1 giờ. Nếu không xuất hiện các dấu hiệu bất thường như ngứa, đỏ hoặc rát, có thể tiếp tục sử dụng sản phẩm. Ngược lại, nếu có biểu hiện dị ứng, cần rửa sạch vùng da ngay bằng nước và tuyệt đối không sử dụng loại thuốc nhuộm đó.

ThS.BS Vũ Thị Mai,
Bệnh viện Đa khoa Quốc tế Vinmec

Vẽ lại "bản đồ" quyền lực tại Trung Đông

LÂM PHƯƠNG

Trong nhiều thập kỷ, tham vọng thay đổi cán cân quyền lực đã tồn tại như một tầm nhìn địa chính trị của các nhà lãnh đạo quốc gia Do Thái nhằm đảm bảo ưu thế tuyệt đối về an ninh, mở rộng quyền kiểm soát lãnh thổ, tăng cường ảnh hưởng trên toàn khu vực. Trên hành trình hiện thực hóa tham vọng vẽ lại "bản đồ" quyền lực tại Trung Đông, không thể thiếu kế hoạch làm suy yếu các đối thủ, trong đó có Iran.

Những toan tính địa chính trị và quyền lực

Các cuộc xung đột vũ trang ở Trung Đông có nguồn gốc sâu xa từ lịch sử của một vùng đất ẩn chứa nhiều yếu tố phức tạp như tranh chấp lãnh thổ, xung đột sắc tộc, tôn giáo, sự can thiệp từ bên ngoài... và giờ đây khu vực này như một lò lửa đang bùng rục cháy. Xoay quanh cuộc xung đột Israel - Iran đang thu hút sự quan tâm của toàn thế giới là những toan tính địa chính trị và quyền lực.

Israel từ lâu đã theo đuổi một chiến lược địa chính trị rõ ràng: Đảm bảo ưu thế tuyệt đối về an ninh, mở rộng ảnh hưởng và tăng cường răn đe trong khu vực Trung Đông. Một trở ngại lớn cho tham vọng của Israel chính là Iran - quốc gia Hồi giáo với ảnh hưởng rộng khắp thông qua các lực lượng ủy nhiệm, hay còn gọi là "Trục kháng chiến" ở nhiều quốc gia như Hezbollah (Lebanon), Hamas (Palestine), Houthi (Yemen), và các nhóm dân quân Shiite tại Iraq và Syria.

Kế hoạch ban đầu của Israel là cô lập Iran bằng các biện pháp quân sự, ngoại giao, kinh tế và tình báo. Mục tiêu của Tel Aviv là làm suy yếu ảnh hưởng của Tehran, ngăn chặn chương trình hạt nhân, và phá vỡ liên minh giữa Iran với các quốc gia Hồi giáo ở Trung Đông. Thực tế cho thấy, những nỗ lực của Israel đã đạt được một số kết quả đáng kể. Từ chỗ là quốc gia luôn ở trạng thái đối đầu với phần lớn các nước Arab và Hồi giáo, sau 7 thập kỷ, Israel đã tận dụng mối quan hệ thân Mỹ, để thu hẹp khoảng cách với Các Tiểu vương quốc Arab Thống nhất (UAE), Bahrain, thậm chí cả Saudi Arabia.

Một trong những cột mốc đáng chú ý là năm 2020, dưới sự bảo trợ của nước Mỹ, Israel

Một khu vực tại Tel Aviv (Israel) trúng tên lửa Iran.

Ảnh: Mehr

đã ký với UAE, Bahrain và một số quốc gia khác Hiệp định Abraham nhằm bình thường hóa quan hệ đồng thời giải quyết các tranh chấp khu vực. Văn bản này đóng vai trò quan trọng trong việc giúp Nhà nước Do Thái phá vỡ vòng vây ngoại giao, đồng thời chuyển hóa thế bị cô lập thành chủ động kiến tạo một trục quyền lực mới tại Trung Đông.

Nói một cách khác, Israel đã tạo ra được một đòn bẩy để thực thi chiến lược sâu rộng nhằm thay đổi cán cân quyền lực trong khu vực - từ một quốc gia bị cô lập trở thành trung tâm liên minh, công nghệ và an ninh. Điều này được thể hiện qua các mục tiêu mà liên minh Abraham hướng đến gồm: Kiểm chế ảnh hưởng khu vực của Iran, đặc biệt tại Syria, Lebanon và Yemen; chia sẻ công nghệ quốc phòng, tình báo và an ninh mạng do Israel cung cấp; định hình các trật tự thương mại, năng lượng và giao thương mới trong khu vực, nơi Israel không chỉ tham gia mà còn đóng vai trò là người dẫn dắt.

Việc Israel nhiều lần tấn công cơ sở hạ tầng quân sự và hạt nhân của Iran, cả công khai lẫn bí mật, là một phần trong kế hoạch không để xuất hiện bất kỳ đối trọng nào có thể đe dọa vai trò và vị thế của quốc gia này ở Trung Đông. Chính vì vậy, ngay từ cuối tháng 9-2024, Thủ tướng Israel Benjamin Netanyahu đã không ngần ngại nói rằng, mục tiêu cuối cùng của ông trong sự dịch chuyển quyền lực khu vực là làm suy yếu giới lãnh đạo Iran và sự bảo hộ của họ với

lực lượng Hamas ở Gaza cũng như lực lượng Hezbollah dòng Shi'ite ở Lebanon.

Israel tin rằng, họ đang đứng trước cơ hội lớn để "vẽ lại bản đồ" ảnh hưởng tại Trung Đông. Bởi, sau gần 2 năm triển khai chiến dịch quân sự vào Dải Gaza, Phong trào Hamas đã bị tiêu hao lực lượng đáng kể. Cũng trong thời gian này, Israel đã làm suy yếu ban lãnh đạo Hezbollah ở Lebanon thông qua các cuộc không kích hay các hoạt động tình báo, vũ trang khác. Tại Yemen, quân đội Do Thái đã triển khai nhiều cuộc tấn công khiến không ít lãnh đạo lực lượng Houthi thiệt mạng...

Cuộc tấn công sâu rộng vào Iran là động thái mới nhất của Israel trong chiến dịch loại bỏ hoặc làm suy yếu đối thủ trong khu vực của nước này. Các cuộc không kích không chỉ gây thiệt hại hoặc phá hủy cơ sở hạ tầng hạt nhân mà còn làm tê liệt khả năng phản ứng của Iran bằng cách sát hại các nhà lãnh đạo, quan chức quân sự, nhà ngoại giao và nhà khoa học hàng đầu của Iran. Thậm chí, Thủ tướng Israel Benjamin Netanyahu còn cảnh báo sẽ làm sụp đổ chính quyền Iran.

Nguy cơ một cuộc chiến tranh toàn diện

Kể từ giữa những năm 1960, Israel đã nhận được sự hỗ trợ quân sự và ngoại giao đáng kể từ các chính quyền liên tiếp tại Mỹ. Nhưng chưa bao giờ họ được hưởng sự ủng hộ mạnh mẽ như trong 8 năm qua, đặc biệt dưới thời chính quyền đầu tiên và thứ hai của Tổng thống

Donald Trump. Điều này được thể hiện rõ ràng không chỉ bằng lập trường đồng tình của Mỹ đối với chiến dịch quân sự của Israel tại Dải Gaza mà còn thông qua hành động thực tế - điều động máy bay ném bom các cơ sở hạt nhân Iran ngày 22-6.

Hiện vẫn còn sớm để khẳng định sự can dự của Mỹ vào cuộc xung đột có giúp "giác mơ" lập ra một trật tự theo ý tưởng của Israel tại Trung Đông trở thành hiện thực hay không, song nguy cơ một cuộc chiến toàn diện, với những hậu quả khó lường cho cả khu vực Trung Đông và thế giới đang hiện hữu. Dù ngày 24-6, Tổng thống Mỹ Donald Trump bất ngờ tuyên bố Israel và Iran đạt được thỏa thuận ngừng bắn sau cuộc chiến kéo dài 12 ngày. Tuy nhiên, căng thẳng giữa hai bên còn lâu mới được giải trừ. Nhiều nhà quan sát cho rằng, khả năng tái bùng phát xung đột rất dễ xảy ra khi Iran tuyên bố tiếp tục nối lại chương trình hạt nhân, còn Israel thề ngăn chặn Tehran sở hữu loại vũ khí này đến cùng.

Câu hỏi hiện nay được đặt ra là, một khi xung đột tái bùng phát, liệu Mỹ có tiếp tục trực tiếp tấn công Iran? Mức độ phản ứng của Tehran, "Trục kháng chiến" và các quốc gia đồng minh như thế nào?

Trong trường hợp Mỹ trực tiếp tham chiến, các cuộc tấn công trả đũa của Iran có thể dẫn đến sự leo thang ngày càng mở rộng, với những tác động tàn khốc đối với khu vực và Mỹ sẽ lún sâu vào một cuộc chiến mà ít người dân mong muốn. Mặc dù Israel tuyên bố

đã làm suy yếu đáng kể năng lực tên lửa tầm xa của Iran, nhưng kho tên lửa tầm ngắn vẫn có thể được sử dụng để nhắm tới các căn cứ của Mỹ ở Bahrain, Iraq, Kuwait, Qatar, Saudi Arabia, UAE và những địa điểm khác. Đó là còn chưa kể đến các lực lượng trong "Trục kháng chiến" đồng loạt triển khai các cuộc tấn công tiếp sức cho Iran.

Khả năng khác được kể đến là Iran sẽ đóng cửa Eo biển Hormuz, chặn khoảng 1/3 hoạt động thương mại dầu mỏ của thế giới, gây ra sự tăng đột biến về giá có thể khiến nền kinh tế toàn cầu suy thoái. Trong trường hợp này, nếu Mỹ dùng vũ lực để mở lại eo biển, một cuộc hải chiến sẽ bùng nổ. Ngoài ra, Iran cũng có thể theo đuổi các biện pháp trả thù khác, bao gồm các cuộc tấn công vào cơ sở của Mỹ trên toàn thế giới hoặc lựa chọn kéo dài xung đột như từng xảy ra trong chiến tranh Iran - Iraq (1980 - 1988). Như vậy, tình hình nhân đạo tại Iran và các nước lân cận sẽ trở nên tồi tệ hơn, với nguy cơ thiếu lương thực, nước sạch và thuốc men, cùng với số lượng lớn người tị nạn. Bên cạnh đó, bất ổn kéo dài sẽ khiến nhiều quốc gia chạy đua vũ trang để tự bảo vệ mình và đó là viễn cảnh rất đáng báo động tại "lò lửa Trung Đông".

Kịch bản mà cộng đồng quốc tế quan ngại nhất là Nga hoặc Trung Quốc - với lợi ích địa chính trị ở Iran - chọn can thiệp gián tiếp. Cuộc xung đột có thể biến thành cuộc chiến ủy nhiệm toàn cầu, khiến Trung Đông trở thành tâm điểm mới của chiến tranh hiện đại trong thế kỷ XXI. Với các hệ thống phòng thủ tên lửa, máy bay tàng hình, chiến tranh không gian và mạng đang phát triển chóng mặt, một cuộc chiến toàn diện sẽ không giống với Thế chiến I hay II mà sẽ nhanh chóng, khốc liệt, và gây hậu quả thảm khốc chỉ trong ít ngày đầu tiên.

Việc bắt đầu một cuộc chiến dễ hơn nhiều so với kết thúc. Ngoài những tổn thất to lớn về người và vật chất, xung đột Israel - Iran có thể sẽ làm trở dậy sự hận thù tôn giáo trong một khu vực vốn đã đầy rẫy những căng thẳng về giáo phái và ý thức hệ. Cuộc xung đột cũng tạo ra mảnh đất màu mỡ cho một làn sóng hoặc thế hệ khủng bố và cực đoan mới đe dọa tới an ninh toàn cầu. ■

V.LEAGUE 2024 - 2025 KẾT THÚC:

Vẫn là bài toán "xây nhà từ móng"

MINH AN

VLeague 2024 - 2025 đã khép lại với nhiều dấu ấn đáng chú ý. Không chỉ ghi nhận thành công của CLB Thép Xanh Nam Định trong việc bảo vệ ngôi vô địch, mùa giải còn chứng kiến cú sốc lớn khi CLB Quy Nhơn Bình Định - đội Á quân mùa trước - phải nhận vé xuống hạng. Diễn biến này một lần nữa cho thấy, nền tảng tài chính vững chắc và hệ thống đào tạo trẻ hiệu quả vẫn là yếu tố then chốt quyết định sự bền vững của các câu lạc bộ bóng đá.

Hệ quả của một mô hình thiếu bền vững

CLB Quy Nhơn Bình Định xuống hạng là kết cục buồn, nhưng không quá bất ngờ với những ai từng dõi theo hành trình trỗi sụt của đội bóng đất võ trong những năm qua. Từ đỉnh cao kỳ vọng, đội bóng nhanh chóng rơi vào khủng hoảng tài chính rồi liên tiếp tuột dốc không phanh.

Còn nhớ, năm 2021, Bình Định trở lại V.League sau 12 năm vắng bóng. Ngay lập tức, đội bóng này gây ấn tượng mạnh khi nhận được cam kết gói tài trợ 300 tỷ đồng trong 3 năm từ hai doanh nghiệp lớn. Với nguồn lực tài chính dồi dào, Bình Định mạnh tay chiêu mộ dàn cầu thủ chất lượng như Rafaelson (Nguyễn Xuân Sơn), Hendrio, Rimario, Đặng Văn Lâm, Trần Đình Trọng, Hà Đức Chinh...

Dưới thời huấn luyện viên (HLV) Nguyễn Đức Thắng,

Các cầu thủ Quy Nhơn Bình Định (áo xanh) dù nỗ lực nhưng vẫn phải xuống hạng Nhất ở mùa giải 2025 - 2026.

Ảnh: CLB Quy Nhơn Bình Định

Bình Định từng giành hạng 3 V.League 2022 và Á quân Cúp Quốc gia cùng năm. Tuy nhiên, thành tích đó chưa tương xứng với số tiền đầu tư khổng lồ. Điều quan trọng hơn, đội bóng này thiếu nền tảng bền vững - từ hệ thống đào tạo trẻ đến bộ máy vận hành để tạo ra nguồn thu ổn định bên cạnh sự tài trợ của doanh nghiệp.

Khi dòng tiền không còn chảy mạnh, những lỗ hổng bắt đầu bộc lộ. Doanh nghiệp tài trợ có lúc muốn trả đội bóng về cho tỉnh. HLV trưởng Nguyễn Đức Thắng ra đi, nhiều ngôi sao cũng lần lượt rời đội. Dù HLV Bùi Đoàn Quang Huy sau đó giúp Bình Định giành ngôi Á quân V.League 2023 - 2024 đầy ngoạn mục, nhưng thành tích ấy không thể che giấu được sự sa sút toàn diện về mặt tổ chức và lực lượng.

Bước vào mùa giải 2024 - 2025, vì lý do tài chính, Bình Định phải chia tay hơn chục

cầu thủ, đa phần là trụ cột. Những tân binh được đưa về không thể khóa lấp khoảng trống đó và đội bóng nhanh chóng rơi vào cuộc đua trụ hạng. Từ chỗ hơn CLB SHB Đà Nẵng 5 điểm, họ không thắng trong 6 trận cuối, để rồi bị chính SHB Đà Nẵng vượt mặt và phải xuống hạng.

Kết thúc mùa giải, Bình Định xếp cuối bảng. Một đội bóng từng mơ vô địch nhưng phải ngậm ngùi xuống thi đấu ở giải hạng Nhất, đó là hệ quả tất yếu của một mô hình phát triển thiếu bền vững. Khi doanh nghiệp tài trợ rút lui, không có hệ sinh thái tài chính - kỹ thuật - nhân sự đủ mạnh, đội bóng lập tức tuột dốc không phanh.

Trông chờ doanh nghiệp là không đủ

Câu chuyện của Bình Định là bài học đắt giá cho những đội bóng chỉ sống bằng nguồn

tiền từ doanh nghiệp. Một đội bóng liên tục đổi tên như Bình Định - từ TopenLand, MerryLand, rồi sau này là Quy Nhơn Bình Định, phần nào cho thấy sự phụ thuộc vào doanh nghiệp, những đối tác ngắn hạn. Nếu không tìm được nhà tài trợ mới đủ tiềm lực và tâm huyết, không tái thiết theo hướng xây dựng hệ thống đào tạo, tổ chức CLB thực sự chuyên nghiệp thì đội bóng có thể phải đối diện với nguy cơ giải thể, bị xóa phiên hiệu.

Thực tế, không chỉ Bình Định, không ít đội bóng Việt Nam đã "biến mất" khỏi "bản đồ bóng đá chuyên nghiệp" vì lý do tương tự. Đó là trường hợp Đồng Tâm Long An từng lẫy một thời, chỉ vì không có doanh nghiệp đồng hành nên lập tức "lao dốc", giờ đây đành bằng lòng với việc thi đấu ở giải hạng Nhất.

Rõ ràng, việc xây dựng mô hình chuyên nghiệp, có học

viện đào tạo trẻ, có chiến lược phát triển thương hiệu, nguồn tài chính đa dạng... là điều kiện cần thiết để một CLB bóng đá tồn tại vững vàng. Những CLB như Hà Nội FC, Thể Công Viettel, hay thậm chí Hoàng Anh Gia Lai vẫn trụ vững ở sân chơi V.League phần lớn là nhờ có hệ thống đào tạo bài bản, có thương hiệu đủ sức thu hút tài trợ. Hà Nội FC tuy giờ đây không còn cảnh phát vé miễn phí vào sân như giai đoạn đầu phát triển, nhưng đội bóng đã gửi thông điệp rằng khán giả yêu mến đội thì nên mua vé vào sân theo dõi trực tiếp. Và, trên fanpage của đội, chính các cổ động viên cũng ủng hộ điều này. Họ động viên nhau không mua trang phục "hàng nhái" để cổ vũ đội bóng, mà mua từ chính cửa hàng của CLB để ủng hộ đội bóng. Đó là tín hiệu tốt, phần nào cho thấy hướng phát triển bền vững của Hà Nội FC.

Theo chuyên gia bóng đá Phan Anh Tú, để làm bóng đá chuyên nghiệp, không thể mãi phụ thuộc vào doanh nghiệp. Khi một đội bóng thiếu lộ trình phát triển bền vững, không xây dựng được nội lực từ hệ thống đào tạo bài bản, không có chiến lược tài chính rõ ràng và hoàn toàn sống dựa vào dòng tiền từ nhà tài trợ, thì nguy cơ "lao dốc" có thể xảy ra bất kỳ lúc nào.

"Bài học Bình Định" ở mùa giải này không phải của riêng một đội bóng, mà là của chung những CLB muốn đứng vững ở sân chơi cao nhất của bóng đá Việt Nam. ■

CHUYỂN ĐỘNG

Một bài toán khó

Ngày 22-6, tại lễ đăng quang V.League 2025 của CLB Nam Định, tiền đạo nhập tịch Nguyễn Xuân Sơn, hiện là chân sút hiệu quả nhất của đội tuyển Việt Nam, đã chia sẻ mong muốn sớm hồi phục chấn thương để trở lại thi đấu, góp phần giúp tuyển Việt Nam "phục thù" đội tuyển Malaysia sau thất bại 0-4 ở trận lượt đi vòng loại Asian Cup 2027.

Phát biểu của Xuân Sơn một lần nữa gợi lại câu chuyện về vấn đề sử dụng cầu thủ có yếu tố nước ngoài của đội tuyển Việt Nam - điều đã được mổ xẻ khá nhiều sau trận thua nói trên. Indonesia, Malaysia đã "đi tắt" bằng cách sử dụng rất nhiều cầu thủ nhập tịch trong những trận đấu quốc tế quan trọng và đã thu được kết quả tích cực. Liệu Việt Nam có nên học cách làm này của họ hay không?

Nhìn chung, không chỉ đại diện lãnh đạo Liên đoàn Bóng đá Việt Nam (VFF) mà ngay cả nhiều cổ động viên cũng không đồng tình với phương án "nhập tịch ồ ạt" - điều sẽ khiến đội tuyển mất đi bản sắc và ảnh hưởng tiêu cực tới căn cơ của nền bóng đá. Tuy vậy, nếu không tận dụng tốt nguồn tuyển từ số cầu thủ gốc Việt hiện

đang thi đấu tại nước ngoài, đặc biệt là châu Âu, hoặc sử dụng số cầu thủ giỏi người nước ngoài có mong muốn đóng góp cho đội tuyển Việt Nam, liệu chúng ta có thể trở lại ngôi đầu Đông Nam Á và thi đấu tốt tại các giải châu Á cũng như vòng loại World Cup trong thời gian tới hay không?

Đó là câu hỏi không dễ trả lời. Đội tuyển quốc gia cần giữ bản sắc, nhưng cũng cần có thành tích khi thi đấu các giải quốc tế quan trọng. Đây điều không đơn giản bởi rồi đây, không chỉ Indonesia, Malaysia mà Thái Lan hay các quốc gia khác cũng không quay lưng với giải pháp thu nhập cầu thủ có yếu tố nước ngoài. Trong bối cảnh công tác đào tạo trẻ không còn khởi sắc như nhiều năm trước, nhiều cầu thủ trụ cột sa sút phong độ trầm trọng, rất có thể một ngày nào đó đội tuyển Việt Nam thậm chí có thể đánh mất vị trí trong top 4 khu vực Đông Nam Á nếu VFF không giải bài toán "nhập tịch" một cách hài hòa.

VŨ NGÂN